

Zgodovinsko mesto Jajce

Slikovit pogled na bosansko mesto Jajce, v katerem so odposlanci jugoslovanskih narodov na 2. zasedanju AVNOJ položili temelje socialistične skupnosti naših narodov (Foto: Propagandna služba KOMPAS).

Iskra-Kondenzatorji Semič

Zelo ugodni poslovni rezultati

— Nasproti lanskim devetim mesecem letos za 50 % večji obseg proizvodnje — Četrtnina izdelkov na tuja tržišča, od tega 66 % na konvertibilna področja

Pogled v devetmesečno poslovno poročilo naše semiške tovarne kondenzatorjev je nadvse zadovoljiv, spričo rezultatov, ki jih je delovni kolektiv, kljub vsakodnevnim težavam, ki spremljajo dandanašnje proizvodnjo, dosegel do konca tretjega trimesečja in, ki obetajo zares odlične rezultate v letošnjem poslovnem letu.

Potrditve zgornjih ugotovitev izpričujejo naslednji pokazatelji: tovarna kondenzatorjev v Semiču je v devetih letošnjih mesecih dosegla vrednost proizvodnje (po stalnih planskih cenah) v višini 68.123.466 dinarjev, kar je za petdeset odstotkov več od realizacije v istem obdobju lanskega leta. Še več — doslej so izpolnili 92 % letnega proizvodnega načrta na področju kondenzatorjev, če pa prištejemo, sicer nenačrtovano proizvodnjo sesalcev, tedaj je dosegel v devetih mesecih po vrednosti za 10 % višji od načrtovane letne proizvodnje za l. 1973.

Tovarna je v tem obdobju izvozila za 24 % svojih izdelkov in sicer 66 % na področja s konvertibilno valuto, na vzhodna tržišča pa 34 %. Na domačem trgu je bilo prodanih 67 % izdelkov, medtem ko je 9 % svojih izdelkov tovarna dobavila v devetih mesecih ostalim tovarnam ZP. Preračunano v dolarje je semiška tovarna doslej izvozila za 1.143.000 dolarjev, kar je nedvomno njen nadaljnji uspeh, saj se je izvoz na področja s konvertibilno valuto od istega obdobja v preteklem letu dvignil za 23 %, na vzhodna tržišča pa celo za 45 %.

Takšne poslovne rezultate je tovarna v Semiču dosegla pri številu 840 zaposlenih, kar pomeni nasproti lanskemu povečanje za 14 % in torej lahko govorimo hkrati tudi o zadovoljivem dvigu storilnosti zaposlenih. Poprečni osebni dohodek na zaposlenega je letos znašal brez nadur 1.508 dinarjev, kar je v primerjavi z lanskimi devetimi meseci za 18 % več, oz. je znašal letos, všteti nadurno delo 1.678 din, ali za 25 % več.

Ugodni so tudi pokazatelji finančnega rezultata poslovanja v devetih letošnjih mesecih. Tovarna kondenzatorjev je dosegla v tem obdobju že 95,5 % za letos načrtovanega celotnega dohodka, oz. 99,6 % načrtovanega letnega dohodka in celo za 58,4 % preseglala načrtovani letni ostanek dohodka.

Material in surovine so se v tem času obračale s koeficientom 7,5 in je bil tako material povprečno na zalogi 44 dni, medtem ko je bila proizvodnja dokončana v 12 dneh, oz. so bili izdelki na zalogi povprečno 7 dni. Kupci pa so svoje obveznosti do tovarne poravnavali povprečno v 126 dneh.

Glede na potrebe tržišča mora tovarna kondenzatorjev v Semiču storiti vse za nadaljnje povečanje proizvodnje, kar ji razumljivo narekuje nadaljnja, ne majhna investicijska vlaganja, katerih se je že lotila, da bi tako povečala svoje proizvodne zmogljivosti.

V letošnjem avgustu so namreč začeli z izgradnjo novega proizvodnega objekta v Črnomlju, čigar gradnja teče tako v redu, da bo objekt dograjen že do konca leta in bodo v

njem z novim letom začeli proizvodnjo styrofleksnih kondenzatorjev. Uradno otvoritev novega proizvodnega objekta in začetek redne proizvodnje načrtujejo za 19. februar, ko praznujejo praznik občine Črnomelj.

V novem obratu v Črnomlju bo že v začetku našlo zaposlitev 220 novih delavk, po večini iz Črnomlja in najbližje okolice, kar bo pripomoglo, da bo odpadla potreba po sorazmerno dragem prevozu na delo. Novi proizvodni objekt v Črnomlju, čigar izgradnja bo končana v rekordnem času, bo imel 1.200 kvadratnih metrov površine in bo v njem možna sodobna organizacija proizvodnje styrofleksnih kondenzatorjev.

Prav tako pomembna za nadaljni porast proizvodnje je adaptacija nekdanjih prostorov bivšega Obrtnega servisa v Semiču, ki se je že pred leti vključil v semiško tovarno kondenzatorjev. Obnova teh prostorov bo končana prav tako do konca leta in bo v njem okrog 20 delavcev izdelovalo aluminijasta ohišja za kondenzatorje, za potrebe matične to-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Obvestilo

V soboto, 24. novembra, bodo na zborih delavcev v tovarni Elektromehanika razpravljali o pripojitvi tovarne »Vega« k Elektromehaniki (zadevno poročilo je bilo objavljeno v prejšnji številki), druge informacije pa so objavljene v tej številki na 6. in 7. strani.

29. november — pomemben mejnik

Zgodovina se ne ravna po koledarju; ne meni se za čas, kot ga merijo naše ure in ga bijejo dejanju in nehanju posameznikov. Njen tek, zdaj silnejši, zdaj tišji, je nepretrgan, a kadar se požene v hudourne izbruhe, usodne vzpone, postavlja veličastne mejnike, po katerih se nato uravnava tek celih obdobij in mnogih rodov.

Te njene veličine in moči se moramo zavedati, kadar jo po svojih kronističnih navadah skušamo uklepati v številke, v datume. Z 29. novembrom 1943 smo zaznamovali rojstvo nove Jugoslavije — dogodek, s katerim so se uresničile davne zgodovinske težnje, — dogodek, ki je predstavljal vrh neposrednih velikih dejanj za njih izpolnitev, in ki je, kakor pravimo, uzakonil našo revolucionarno zgodovinsko tezo, zapisano s krvjo v brazde domačije. In ko danes obračamo koledarski list in z rdečo praznično barvo pišemo 29. november 1973 se moramo prav tako zavedati, da ima ta dan svojo ceno prav zaradi tega, ker se v razporedu časa opira na potek zgodovinskega dogajanja, ki vse od onih dni — pred 30 leti — ne pozna kakršnegakoli zastoja ali upada.

Po vojni smo zadeli na prve ovire, na tisoče takšnih ovir, v katere ni bilo mogoče naravnost pomeriti. Tako smo naposled ugotovili, da je zmaga oborožene revolucije komaj prva velika zmaga in, da so besede kot svoboda, odprava izkoriščanja človeka po človeku, gospodarji na svojem, svoje sreče kovač in druge, le videnje, ki ga bo treba s trdim delom skozi številne preizkušnje, prek mnogih ovir, skozi omahovanja in tudi žrtve — šele doseči.

Takšna je bila rast novega življenja, od mladostnih let v čas današnji, morda preveč kritičen do vsega. V mislih imamo življenje slovenskega naroda, ki se mu je v dneh najhujše teme zahotelo k soncu.

Iz teme je — pred tridesetimi leti, 29. novembra 1943, na drugem zasedanju Avnoja v Jajcu — pognalo mogočno drevo, ki je razpredlo svoje trdožive korenine po vsej naši domovini. In ni je bilo — in ni je sile, ki bi mogla zaustaviti val novega življenja.

In takšni veliki zgodovinski datumi so podobni večnim plamenicam, ki budijo v srcu ljudstva ponos na uresničena dela in vžigajo nov ogenj, nove plemenite težnje nadaljnjih rodov.

30 let namreč veliko pomeni ne samo v življenju človeka, kajti zadnjih 30 let je izredno veliko pomenilo tudi za našo slovensko, jugoslovansko skupnost in hkrati za ves svet. Pojavi, ki so vihrali v tem času, protislovja, ki so se zgrinjala nad človeštvo, in procesi, ki so jih preraščali — vse to se je razodevalo in nas zedevalo z razsežnostmi in pomembnostjo, ki so bile dotlej nezane.

Zaverovani v vse to, polni spoštovanja do zgodovine in predvsem do lastne preteklosti, lahko tedaj z gotovostjo trdimo, da 29. november ni datum po volji ali navadi komaj kaj več kot navadnega kronista, temveč pomemben mejnik, ki bo uravnaval tek celih obdobij in mnogih naših rodov.

K. J.

Z redne seje sindikalnega odbora ZP

Svojo redno sejo je imel 15. t. m. v Železnikih sindikalni odbor združenega podjetja, ob dokaj solidni udeležbi povabljenih. Pred začetkom je zbrane najprej pozdravil in povedal nekaj besed o tovarni elektromotorjev namestnik direktorja tovarne, nato pa so si udeleženci sestanka ogledali proizvodnjo.

Po ogledu tovarne je stekla razprava o prvi točki dnevnega reda — o kritičnem vprašanju strokovnega kadra v organizacijah ZP. Za uvod je o tej problematiki spregovoril Milan Regovec in z argumenti podprl ugotovitev, da vprašanje strokovnega kadra v Iskri postaja vsak dan bolj pereče, da pa so hkrati tudi minimalne možnosti za priliv novih mladih strokovnjakov, glede na skromno število vsakoletnih diplomantov naših višjih in visokih šol. Govora je bilo nadalje tudi o preslabi izkoriščenosti obstoječega strokovnega kadra, kakor tudi o problemih pri vsakoletnih razpisih štipendij, ki jih razpisuje ZP, da bi si v perspektivi zagotovilo kar največ novih, mladih strokovnih sodelavcev. Iskra zlasti v zadnjem času vlaga precejšnja sredstva, kot dotacije raznim šolam in fakultetam,

prav tako pa tudi v obliki solidnih štipendij rednim Iskrinim štipendistom.

Predsednik SO ZP Jože Čebela je v nadaljevanju podal pregled osebnih dohodkov po posameznih delovnih organizacijah ZP ter ugotovil, da so med njimi precejšnje razlike, kar sicer delno opravičuje različna struktura zaposlenih. Sindikalni odbor ZP se je zavzel za to, naj bi se nujno dvignili najnižji OD in s tem omogočilo tem kategorijam delavcev višji življenjski minimum. Sprejet je bil sklep, naj bi na ravni ZP zbirali podatke o osebnih dohodkih po kvalifikacijski strukturi, kar bo omogočilo reden pregled gibanja osebnih dohodkov v organizacijah ZP.

Nadalje je sindikalni odbor sprejel sklep, naj bi tudi Zavod za avtomatizacijo sklenil samoupravni sporazum branže kovinske in elektroindustrije o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, kot so ga podpisale vse druge organizacije ZP. Sindikalni odbor je končno sklenil tudi, naj ZPI predlaga enega delegata v zbor delegatov elektrokovinske branže, ki bi hkrati zastopal vse TOZD ZP Iskra.

Gradnja novega objekta v Črnomlju dobro napreduje in, kot kaže, bo zanesljivo dokončan do novega leta, ko bo v njem stekla proizvodnja styrofleksnih kondenzatorjev.

Organi upravljanja, vse družbeno-politične organizacije in uredniški odbor čestitajo vsem članom kolektiva in poslovnim partnerjem k

DNEVU REPUBLIKE

in jim želijo čim več delovnih uspehov!

Dvojni jubilej

Ob tridesetletnem jubileju Drugega zasedanja AVNOJ se nehoti vsiljuje razmišljanje o razvojni poti našega združenega podjetja, kajti vzporednice so številne. Ne le, da se v razvoju enega izmed največjih industrijskih podjetij v državi nujno odražajo vse družbene preobrazbe in da je njegov napredek nujno pogojen z napredkom celotne družbe. Posebej velja omeniti, da tudi časovno sovpadata rojstva naše nove socialistične države in slovenske elektroindustrije. To je dovolj tehten razlog, da ob proslavljanju tridesete obletnice Drugega zasedanja AVNOJ poskušamo napraviti bilanco razvoja ZP Iskra.

Sredi vojne vihre, septembra 1943 so bile v Starih žagah ustanovljene partizanske radiodelavnice, ki jih štejemo za zametek slovenske elektroindustrije. Partizanski tehniki se namreč niso omejevali zgolj na izpolnitev neposredne naloge — oskrbeti narodnoosvobodilno vojsko z radiovezovi. Snovali so načrte o povojni izgradnji elektroindustrije in tako zasejali seme, iz katerega je vzklila Iskra. Mnogi med njimi, ki so še danes v naših vrstah, so se takoj po osvoboditvi z enako revolucionarno zagnanostjo lotili izgradnje naše elektronske industrije in ustanavljanja ustreznih znanstvenih institutov. Nemajhna je njihova zasluga, da je iz partizanskih delavnic zrasla v svobodni socialistični družbi samoupravna industrijska skupnost, znana po imenu ZP Iskra in, da so kasnejše generacije dostojno uredničevalo poslanstvo partizanskih tehnikov — revolucionarjev.

Iskra je v svojem razvoju šla skozi nekaj faz, ki so karakteristične za celoten razvoj naše družbe in, ki so glede na razvoj notranjih ekonomskih in samoupravnih odnosov pomenile velike spremembe v organizaciji Iskre. Od združitve štirih samostojnih tovarn v podjetje Iskra l. 1961, ob kateri so tovarne ohranile samoupravno in ekonomsko samostojnost, prek kasnejše organizacije enotnega podjetja s centraliziranim odločanjem in sredstvi, do preoblikovanja enotnega podjetja v združeno podjetje l. 1966, ki je postopno spreminjalo svojo organizacijsko zasnovo in notranje ekonomske, poslovne in samoupravne odnose, do sedanjih razmerij in oblik.

Za fazo, ki se je začela l. 1965, je značilna stalna težnja po decentralizaciji celotnega organizma v smislu poslovne, ekonomske in samoupravne samostojnosti posameznih organizacijskih delov ZP oz. njihovega samoupravnega povezovanja v integracijsko celoto na osnovi dejanskih skupnih interesov, na osnovi dogovarjanja in usklajevanja interesov enakopravnih partnerjev.

Glede na tak razvoj Iskra ni nepripravljena pričakala sedanje ustavne spremembe in nadaljnjo poglobitev samoupravnih odnosov. Že sedaj so vse organizacije v sestavi ZP ekonomsko samostojne, ugotavljajo in razporejajo dohodek po določenih lastnih internih aktov in statutu ZP itd.

Pravilnost dosedanje usmeritve v preobrazbi samoupravnih, poslovnih in ekonomskih odnosov potrjujejo tako sedanje ustavne spremembe, kot tudi doseženi poslovni rezultati. ZP je po l. 1965 vidno napredovalo in kot celota dosegla iz leta v leto večji poslovni uspeh, tako v svoji poslovni ekspanziji na domačem in tujem trgu, kot tudi v ekonomičnosti in rentabilnosti proizvodnje.

Vrednost skupne proizvodnje se je od l. 1965, ko je znašala 516 milijonov dinarjev, dvignila na pričakovanih 3,1 milijarde v l. 1973. Prav tako se je bistveno povečal tudi izvoz, od 4,2 milijona dolarjev v l. 1965, na predvidenih 40 milijonov v l. 1973. Število zaposlenih se je v tem času dvignilo od 12.000 na 23.500. V Iskri tako dela 8 % vseh zaposlenih v industriji Slovenije, ustvarja 7 % družbenega produkta in 9 % izvoza slovenske industrije.

Poprečna stopnja letne rasti v tem obdobju znaša 25 % in se nadaljuje tudi v letošnjem letu. Prvo polletje smo zaključili s 26 % povečanjem proizvodnje in 33 % povečanjem izvoza, vrednost izvoza in uvoza pa smo izravnali. Na takšni dinamiki so zasnovani tudi petletni cilji, ki predvidevajo približno štirikrat večjo rast, kot je načrtovana za celotno gospodarstvo republike in države.

Iskra si je prizadevala slediti razvoj moderne tehnologije in je razvila sodelovanje z vrsto najugodnejših firm v svetu. Modernizirala ali rekonstruirala je skoraj vse svoje proizvodne organizacije in zgradila vrsto novih tovarn. Pri tem je upoštevala koncept policentričnega razvoja Slovenije in po svojih močeh izbirala nove lokacije s ciljem, da prispeva k bolj uravnovešenemu razvoju posameznih področij. Tako ima danes svoje tovarne na območju 17 občin.

Glede na samoupravno ureditev medsebojnih odnosov organizacij združenega dela in tolikšno dinamiko razvoja celotnega ZP je razumljivo, da je Iskra postala priložna partner za vrsto sorodnih podjetij in, da je v zadnjih letih prišlo do številnih integracij. Iskri so se pridružili: TIO Lesce, Elra Škofja Loka, Elektron Vrhnika, EMO—Čelje in Zmaj Ljubljana. V teku so razgovori o integraciji z vrsto novih partnerjev.

Opisani razvoj ZP Iskra ter že dosežena raven organizacije notranjih samoupravnih, poslovnih in ekonomskih odnosov opravičuje trditve, da uveljavljanje sedanjih ustavnih sprememb predstavlja kontinuiteto dosedanje usmerjenosti v izgrajevanju notranjih samoupravnih odnosov v ZP Iskra.

Izkušnje iz dosedanjega razvoja in iskanja optimalnega modela organizacije samoupravnih in poslovnih funkcij so utrdile delavce Iskre v prepričanju, da je razrešitev notranjih ekonomskih in samoupravnih odnosov v duhu ustavnih sprememb osnovni pogoj za uspešen razvoj Iskre kot integracijske skupnosti. Ustavne spremembe omogočajo oblikovanje nove kvalitete družbeno-ekonomskih odnosov, ki bodo zagotovili še večje možnosti nadaljnje ekspanzije Iskre. Le tako je možno razložiti tudi dejstvo, da je Iskra v svojem razvoju uspešno prebrodila težave, ki so sicer spremljale, ali pa še spremljajo večino velikih integracijskih sistemov.

Samoupravljavci Iskre lahko s ponosom zremo na prehojeno pot, ker smo s svojimi proizvodnimi uspehi in izvirnim prispevkom k oblikovanju samoupravne socialistične demokracije obogatili našo družbeno skupnost in tako prispevali k uresničitvi vizionarskih zamisli udeležencev Drugega zasedanja AVNOJ. Praznovanje AVNOJ je za nas uspešen dvojni jubilej, ki pa nas obvezuje tudi za prihodnje!

Najboljša je naložba v kadre

V četrtek 15. novembra je bila seja komisije za štipendije. Ta odbor je organ DS ZP Iskra. Ureja vse zadeve v zvezi s štipendijami, zbira potrebe po novih kadrih in odloča o smereh študija, o vrstah šol in potrebah tovarn.

Odločitve so često težke. Kdo je sposobnejši, kdo bolj potreben. Kateri prosilec je pripraven za določeno tovarno. Kje bo stanoval čez leto, dve leti, šest let. Bo tovarna, ki daje štipendijo šla v naznačeno smer, ali se bo do zaključka študija proizvodni program že spremenil.

Seveda se mora komisija nenehno zavedati, da je dober strokovnjak stebra dela, kvalitete, pa še in še. Za določene poklice ni zanimanja, tako bi radi več učencev na poklicne šole. Manjka nam kvalificiranih delavcev. Poleg tega smo deficitarni pri

tehnikih in inženirjih. Manjka nam srednjih in visoko izobraženih ekonomistov. Avtomatizacija in računalništvo je prineslo s seboj največji problem — kadre.

O vsem tem je razpravljala komisija. Na tej seji je sprejela, prej pa seveda kritično pretresla, novi poslovnik svojega dela. Nato je sprejela 262 novih štipendistov in jih skoraj toliko odklonila, ker niso ustrezali Iskrinim potrebam.

Število štipendistov ZP ni majhno, saj trenutno študira 1340 bodočih sodelavcev. Na visokih in višjih šolah imamo 555 študentov, na srednjih šolah 364 dijakov in na poklicnih šolah 421 učencev. Lepe številke. Ob tem, ne smemo pozabiti, da se najmanj toliko naših delavcev izredno izobražuje ob svojem delu. Komisija z zadovoljstvom ugotavlja, da je razumevanje za izobraževanje v podjetjih veliko, skrb za bodoče kadre se jemlje resno tako pri samoupravnih organih kot tudi pri strokovnih službah delovnih organizacij Iskre. K F

Elektromehaiika — TOZD »Mehanizmi« Lipnica Novim uspehom nasproti

Na vprašanja UREDNIŠTVA odgovarja direktor TOZD »Mehanizmi« Lipnica — DAMIJAN HAFNER.

Izvoz skoraj v celoti na konvertibilna področja — Izboljšana struktura kadrov — Pomanjkanje delovne sile — V načrtu gradnja novih proizvodnih prostorov — Lastna sredstva za stanovanje — Plan za naslednje leto: 36 % večja proizvodnja.

Vprašanje:

Kako ocenjujete letošnjo proizvodnjo?

Odgovor:

Iskrina tovarna mehanizmov v Lipnici gre novim uspehom nasproti. Fizični obseg proizvodnje se je letos v primerjavi z lanskimi realizacijami povečal za cca 60 %. Visok plan, za katerega je bil kolektiv v skrbeh, čega bo moč realizirati, bomo kljub težavam tudi v tem letu presegli. Računamo, da bo vrednost letošnje proizvodnje znašala 5 milijard S din.

Vprašanje:

Znao je, da so nekateri izdelki izredno vabljivi tudi za inozemski trg. Kam in koliko izvažate in kakšne so perspektive?

Odgovor:

Računamo na 1 milijon in pol \$ izvoza na konvertibilno področje. Največji delež pri izvozu ima Italija, v katero območje spada tudi Španija, Portugalska, Francija, Mehika. Za elastičnost in iznajdljivost in za dobro sodelovanje pri izvozu zasluži vse priznanje direktor podjetja Iskra Elektronika Italiana Milano — Franjo Valenčič. Perspektivna slika je zelo ugodna in prav zato bo izvozni plan za leto 1974 močno povečan.

Vprašanje:

Ste morda v zadregi glede strokovnih kadrov?

Predsedstvo SO in sekretariat ZK ZP o pripombah na predlog samoupravnega sporazuma Iskre

V sredo, 7. novembra sta se na skupnem sestanku sestala predsedstvo sindikalnega odbora in sekretariat ZK združenega podjetja Iskra. Na skupnem sestanku je tekla živahna razprava o pripombah posameznih organizacij ZP, ki so jih le-te dale k predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju delovnih organizacij v ZPI in o urejanju medsebojnih odnosov. Zlasti pozorno so ob tej priložnosti razpravljali o nekaterih načelnih pripombah. Pri tem se je v razpravi pokazalo, da je najkoristnejše o teh pripombah razpravljati še direktno z delovnimi organizacijami, ki so jih posredovale komisiji za pripravo samoupravnega sporazuma.

V nadaljevanju razprave so obravnavali predlog samoupravnega sporazuma o financiranju učil in učnih pripomočkov na ravni republike za vse učence obveznih osemletk. Bistvo predloga je v tem, naj bi vsi šolo obvezni otroci, enotno v vsej republiki dobivali brezplačno vsa učila in učne pripomočke (zvezke in drugo) in sicer v prihodnjem šolskem letu. Ta sklep je bil posredovan ustreznim republiškimi organom, v celoti pa smo ga že tudi objavili v našem listu. Po tem predlogu naj bi se temeljne organizacije združenega dela s posebnim družbenim dogovorom obvezale, s potrebnimi finančnimi sredstvi zagotoviti izvedbo te pomembne naloge.

Odgovor:

Da smo kos izrednim zahtevam inozemskega tržišča, se je morala struktura kadrov močno ojačati. Moram reči, da se je v nekaj letih dodatno izšolalo precej zaposlenih članov kolektiva, ki imajo bogato prakso. Tako je danes v kolektivu 5 inženirjev, 25 tehnikov in 23 kvalificiranih delavcev.

Vprašanje:

Kakšna je perspektiva za naslednje leto?

Odgovor:

Leto 1974 nalaga dosedaj najbolj težko nalogo kolektivu, saj mora fizičen obseg proizvodnje povečati za 36 %. Pri tem nastopajo skoraj nepremostljive težave, predvsem glede pomanjkanja delovne sile in prostorov. Prav zdaj je v zaključni fazi posebna strokovna analiza, pod kakšnimi pogoji bo povečanje mogoče. Stvari še niso popolnoma razjasnjene, grob obris pa kaže, da potrebujemo do 1. junija nove prostore, zato bo treba vložiti vse napore, da bo gradnja stekla v zgodnji spomladi. Edino novi prostori nam omogočajo realizacijo velikega povečanja plana. Tako je npr. v načrtu, da števec pogovorov od letošnjih 900.000 kosov zvišamo v prihodnjem letu na 1 in pol milijona. To je velika številka, saj bomo morali izdelati blizu 140.000 števecv mesečno.

Vprašanje:

V začetku ste povedali, da še sedaj obstajajo težave glede zaposlitve novih delavcev. Kako boste rešili ta problem?

Odgovor:

S sedanjo tehnologijo bi rabili za izpolnitev predvidenega plana še 36 delavcev za normirano delo in 12 režijskih delavcev. Ker vseh ne bomo mogli dobiti, smo se postavili na naslednje pozicije: Lipnica mora izmet spraviti na minimum in s tem pridobiti vsaj 5 % delovne sile. Druga naloga je uvedba sodobne tehnologije; le-ta mora dati 12 ljudi; stvari so že v teku. Najkasneje v 6 mesecih moramo pridobiti tudi 12 ljudi na račun boljše opreme, boljše orodja, in boljših postopkov. Ob vsem tem pa moramo zaposliti še 15 novih delavcev. Če bo vse

to realizirano, obstaja upanje, da bomo s skrajnimi napori uspeli plan izvršiti.

Vprašanje:

Govorili ste o pretesnih prostorih, govori se tudi o gradnji nove stavbe. Bi kaj več povedali o tem?

Odgovor:

Nova zgradba bo stala naproti tovarne oz. onkraj potoka Lipnice. S sedanjo bo povezana s pokritim mostom. V novih prostorih bo v glavnem vsa produkcija s sodobno orodjarno, galvaniko in žarilnico. Nova stavba bo, računamo vsaj tako, imela 1300 kv. m, rezerviran pa bo tudi poseben prostor, ki bo dopuščal še nadaljno razširitev tovarne. V sedanjih prostorih bodo ostala režijska delovna mesta in montaža. Hkrati s to gradnjo bomo rešili dolgoletno željo kolektiva, to je ureditev menze. Sedanja meri le 20 kv. metrov, v kateri se mora izmenjati že blizu 300 ljudi. Računamo, da bomo v stari galvaniki uredili sodobno menzo, s čimer bo problem prehrane zaposlenih zadovoljivo rešen.

Vprašanje:

Zdaj je ta obrat organizacija združenega dela podjetja Iskra Elektromehaiika Kranj. Kakšne pristojnosti ste si pridobili?

Odgovor:

Z uvedbo temeljnih organizacij združenega dela (TOZD) bo kolektiv prav gotovo dobil več pristojnosti in odgovornosti. Te stvari se kažejo že v stanovanjski gradnji, saj bomo razpolagali z lastnimi sredstvi, lahko nanje računali in sami z njimi razpolagali po presoji kolektiva. Kar se poslovanja tiče, je Lipnica zaradi razdalje in specifične proizvodnje že vsa leta skušala in dejansko tudi vso problematiko v čim večji meri reševala sama, seveda v povezavi z matično tovarno in trgovsko mrežo Iskra Commerce, zato na tem področju poslovanja najbrž ne bo kakšnih posebnih sprememb. Tudi v samoupravnih in ekonomskih odnosih se bodo stvari spremenile v smislu odločanja o rezultatih dela in oblikah združevanja sredstev v našem podjetju. Prav je, da se za vsako tovarno oz. TOZD vodi samostojen račun oz. prikaz o ustvarjanju dobička, kar je pravzaprav osnova upravičenosti obstoja in pomembnosti tovarne oz. temeljne organizacije združenega dela. A B C

Zelo ugodni poslovni rezultati

(Nadaljevanje s 1. strani)

varne, pa tudi za ostale tovarne v ZP. Proizvodnja lončkov bo v tem obratu povsem avtomatizirana, saj so v ta namen že naročili dokaj drag, vendar pa soliden stroj, s katerim bodo uspeli sami izdelati dovolj lončkov za kondenzatorje.

Za investicijska vlaganja bodo letos porabili 10.000.000 dinarjev, v prihodnje leto pa še nadaljnjih 25.000.000 dinarjev, pri čemer je vračunana zelo draga, vendar pa več kot potrebna metalizacijska naprava za napajanje poliestrskih folij, s čimer bodo bistveno povečali obseg proizvodnje poliestrskih kondenzatorjev.

V prostorih, ki jih bodo v sedanji tovarni na račun novih obratov v Semiču in Črnomlju sprostiti, bodo predvsem povečali proizvodnjo poliestrskih kondenzatorjev, katerih sedaj izdelajo okrog milijon kosov na mesec, potem pa jih bodo proizvajali do 4 milijone kosov. Pri tem se bo dvignilo tudi število zaposlenih v

tovarni in sicer od 1.000, kolikor jih predvidevajo do konca letošnjega leta, na 1.200 v prihodnje. Medtem ko delovni kolektiv tovarne kondenzatorjev v Semiču računa z letošnjo realizacijo (neto) v višini 110.000.000 dinarjev, bo v prihodnjem letu ustvaril že 140—150 milijonov dinarjev, oz. v l. 1975 že blizu 200 milijonov dinarjev, kar je nedvomno zelo drzno, vendar pa povsem realno pričakovanje ob vseh investicijskih vlaganjih in predvidenih izpolnitvah v tovarni. Za navedena investicijska vlaganja je tovarna sama zagotovila potrebna lastna sredstva in pri Ljubljanski banki v ta namen dobila potrebne kredite.

Ob takšnih poslovnih rezultatih in tako bogatih nadaljnjih načrtih pa tovarna ne pozablja tudi na družbeno raven svojih delavcev. Tako bo zgradila lasten blok s 25—30 garsonjerami in enosobnimi stanovanji zlasti za mlade delavce.

Semičanom ob takšnih letošnjih rezultatih torej vse priznanje!

V obnovljenem objektu bivšega Obrtnega servisa v Semiču, ki se je pred leti priključil tovarni kondenzatorjev bo z novim letom stekla proizvodnja aluminijastih ohišij za kondenzatorje.

Podpisan je sporazum o sodelovanju med elektrotehniško fakulteto in kranjsko Iskro

Sodelovanje znanosti in proizvodnje

Kranj, 19. nov. — Dekan fakultete za elektrotehniko v Ljubljani dr. inž. Mirjan Gruden in pomočnik glavnega direktorja za področje telekomunikacij v Elektromehaniki inž. Aleksander Mihev sta podpisala sporazum o sodelovanju pri raziskavah na področju mikroelektronike.

Bistveni pomen sporazuma je v tem, da uresničuje težnjo po najtesnejšem povezovanju vrhunske znanosti in proizvodnje, da bi slednja lahko uspešno sledila izredno hitremu tehničnemu in znanstvenemu napredku. V Iskri se zavedajo, da bodo v svetovni tekmi lahko uspeli le, če bodo pritegnili vse sile, ki na področju raziskav delujejo. In tako so se povezali že z vrsto ustreznih institucij, med drugim tudi z Elektrotehnično fakulteto. Kot je znano, je Združeno podjetje Iskra skupaj z Gorenjem pred dvema letoma sodelovalo pri gradnji njenih novih prostorov, za kar je namenilo 4.500.000 din, kranjska tovarna pa je z štirimi milijoni financirala opremo najsodobnejšima laboratorijema za mikroelektroniko, ki bi sicer v naših razvojnih prizadevanjih povsem zaostala.

Z novim sporazumom je Iskra Kranj prevzela pretežno skrb za delovanje in nadaljnji razvoj tega laboratorija, kar jo bo samo v prihodnjem letu veljalo 3 milijone in pol. Strokovnjaki fakultete pa bodo zanj razvijali in izdelovali posebno integrirano vezja, ki so ključni in najzahvalnejši del najsodobnejših elektronskih naprav. Raziskovalna dejavnost fakultete bo pretežno spremljala razvoj Iskrine proizvodnje elektronske telefonije, služila pa bo tudi njeni drugi elektroni.

Dobrim napovedim o koristih teh skupnih prizadevanj proizvodnje in znanosti pri osnovnih raziskavah so v prid že dosežki dosedanjega sodelovanja.

(Zadevne razgovore bomo objavili v naslednji številki).

Razgovor o kadrih za zunanjo trgovino

Predsedniku komisije za program dopolnilnega izobraževanja delavcev za zunanjo trgovino, Mitji Tavčarju (Iskra Commerce) smo zastavili nekaj vprašanj v zvezi s prizadevanji za vzgojo novih sodelavcev v naši zunanji trgovinski dejavnosti. Njegove odgovore na zastavljena vprašanja objavljamo v celoti.

Kaj sodite o »kadrovske krizi« v Iskrini zunanji trgovini — o kateri se v zadnjem času govori in piše?

Izraz je pretiran. Mnogo jugoslovanskih in mnogo tujih podjetij nam zavida za izkušene sodelavce v zunanji trgovini — od referentov do vodilnih delavcev. Osebo se najbolj cenim dobre notranje odnose v tem kolektivu, ki šteje že preko 200 ljudi — pa še vedno v marsičem ostaja kot velika družina. Ima pa ta ugotovitev tudi temno plat. Število sodelavcev, zlasti samostojnih nosilcev poslov, ne raste sorazmerno z vzponom Iskrine zunanje trgovine. V mednarodnem merilu se šteje, da sme na enega delavca odpasti povprečno 200.000—300.000 \$ prometa letno, na samostojnega nosilca poslov 1,0—1,5 milijona. Pri nas smo že dosegli 400.000 \$ oziroma 2,3 Mio \$ (Izvoz) oz. 3,0 Mio (Uvoz). To pa pomeni preobremenitev in škoduje kakovosti poslov ter se bo neizbežno maščevalo v bližnji prihodnosti, če se ne odločimo za naglo ukrepanje.

Kaj bi torej morali ukreniti?
Poslovni odbor ZP in DS ZP smo podrobno informirali o stanju ter ugotovitvi, da rabi Iskra za izpolnitev načrtov o rasti zunanje trgovine letno vsaj 20—25 novih samostojnih

nosilcev poslov. Dosegli smo soglasje, da je nujno treba urediti osebne dohodke v Iskrini zunanji trgovini v skladu z zahtevnostjo in odgovornostjo dela ter nujnim znanjem. Isto velja za danes žal še tesne delovne prostore.

Bistvena pa je druga težava: čeprav večina Iskrinih organizacij gradi svojo bodočnost na možnostih svetovnega trga, je v zadnjih letih skoraj prenehal normalni pretok osebja iz proizvodnje v komercialno. Zlasti zunanjetrgovinsko — bodisi v centralo doma, bodisi v inozemsko mrežo.

Menim, da dosednji dogovori kažejo na izboljšanje proizvodne organizacije, soglašajo, da so vlaganja v zunanjetrgovinsko osebje enako pomembna, kot — denimo — vlaganja v proizvodnjo.

Iskri, kot vsakemu zdravemu, naglo rastočemu podjetju nenehno manjka sposobnih ljudi. Zato bo za uresničitev pretoka iz ostalih organizacij v zunanjo trgovino treba obilo preudarkov in dobre volje na vseh straneh. Primerne delavce moramo najti, doseči soglasja z njihovimi organizacijami in jih prešolati za delo v zunanji trgovini.

V informacijah PO in DS ZP Iskra smo zasledili besedo o posebnih merilih za nove sodelavce v zunanji trgovini. Kakšna so?

Trdim, da smo v Iskri prav ravnali, ko smo bili vselej precej preudarni pri izbiri novih sodelavcev za zunanjo trgovino — še posebej pa nosilcev poslov.

Daleč za nami so že romantične predstave o zunanjetrgovinski dejavnosti: potovanja v daljne, neznanne dežele — srečanja z vedno novimi, zanimivimi ljudmi — posebno ugodni dohodki.

Nekaj tega je seveda samoumevna pritiklina dela v zunanji trgovini — vendar je to delo predvsem trdo, zahtevno in odgovorno. To je delo za prizadevne, komunikativne, podjetne in razsodne ljudi, ki znajo prav oceniti kupca in tržne potrebe, še prav posebej pa stvarne možnosti organizacij Iskre, za katere delajo. Še prav posebej morajo biti tehnično razgledani in morajo dobro poznati poslovni program Iskre. Za nameček je znanje vsaj enega tujega jezika, pa čeprav ne popolno, samoumevna nujnost.

Zato želimo bodoče sodelavce testirati, jih doobara spoznati v neposrednem stiku in jim kajpak omogočiti, da si pridobijo dodatna znanja za delo v zunanji trgovini.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Iskra-IEZE Ljubljana

Kljub vsemu več kot lani vse leto

Kljub temu, da smo v devetih mesecih dosegli letni plan proizvodnje le 63 %, ugotavljamo, da smo poslovali uspešno, saj smo lanskoletno proizvodnjo presegli za 33 %. Nekoliko slabši rezultati kakor v I. polletju izhajajo iz tega, da je tretji kvartal že po tradiciji slabši od ostalih in pričakujemo, da bomo v IV. kvartalu zamujeno delno nadoknadili, saj je povpraševanje po naših izdelkih zelo veliko.

Koriščenju rednih letnih dopustov, ki so bili normalno edini razlog za upadanje proizvodnje v tem obdobju, se je letos pridružila še večja redukcija in prekinitev električne energije in slabša preskrba z reprodukcijskim materialom. Prekinitev električne energije niso vplivale samo na zmanjšan obseg proizvodnje, ampak so povzročile tudi škodo na pečeh, kar se neposredno odraža na zmanjšanju ostanka dohodka.

Večje pomanjkanje domačega in predvsem uvoznega materiala nam je povzročilo zastoje v proizvodnji, ki smo jih lahko le delno reševali z dražjim delom v podaljšanem delovnem času in z delitvijo serij. Porast nadurnega dela v tretjem kvartalu proti prvemu polletju je zato letos relativno večji, kakor v lanskem letu.

Letos nas je prizadelo tudi storniranje naročil nekaterih dražjih finalnih izdelkov in polizdelkov za izdelke široke potrošnje, kar nam nekoristno povečuje zaloge surovin, pripravljenih za to proizvodnjo in zahteva preusmerjanje proizvodnje na druge izdelke.

Za pretežni del naših izdelkov pa povpraševanje narašča hitreje kakor naše zmogljivosti, ker pri izgrajevanju dodatnih kapacitet zamujamo glede na dinamiko investicijskega programa predvsem zaradi pomanjkanja sredstev in prepočasnega reševanja vlog za kredite. Premajhne so tudi zmogljivosti domače orodjarne za izdelavo orodij in drobne opreme.

Posledica nedoseganja plana je tudi pomanjkanje delavcev. Po dinamičnem načrtu nam primanjkuje 179 delavcev ali 6,1 %, kar je po-

sledica tudi nižjih osebnih dohodkov in tudi neugodne lokacije glede na mestni javni prevoz.

Poglejmo si nekaj pokazateljev!

TOZD	produkt. IX 73 produkt. IX 72	proizv. I—IX 73 plan 1973	zaposl. 73 zaposl. 72	proizv. 1973 proizv. 1972
Magneti	116	107	91	123
Keramika	113	119	69	129
Ker. kondenz.	128	115	53	146
Feriti	99	132	69	127
Zarnice	110	106	72	114
Upori	113	111	65	124
Avtomatika	150	96	61	143
Skupaj	125	107	63	133

Zgornja tabela kaže, da produktivnost še vedno izdatno narašča vendar prav zaradi padca v III. kvartalu le nekoliko počasneje kot v prejšnjih obdobjih. Kolikšen vpliv pa ima na to tudi sprememba asortimana in razmerje med delavci v proizvodnji in v režiji je težko prikazati.

Iz indeksov proizvodnje je razvidno, da razen v TOZD Magneti plana ne dosegamo. Vzroki so predvsem v problematiki proizvodnje in tudi zaradi preoptimističnega načrta. Proizvodnja proti istemu obdobju preteklega leta pa kaže zopet občuten porast.

Naraščanje cen materiala, storitvam in naraščanje ostalih stroškov je intenzivnejše od naraščanja produktivnosti, zato tudi zakonitost o padanju fiksnih stroškov na enoto proizvoda ob povečani proizvodnji ne pride več do izraza, saj so stroški naraščali hitreje kot proizvodnja. Še bolj direktno vplivajo podražitve na proizvodne stroške.

Primerjava dejanskih stroškov z načrtovanimi kaže, da smo sicer načrtovali realno, kaže pa tudi, da nedoseganje proizvodnega načrta ne vpliva na doseganje fiksnih stroškov.

Gospodarjenje z zalogami je bilo zadovoljivo. Obračanje zaloga razreda 3 in 6 je bilo kljub povečani proizvodnji hitreje kot v enakem obdobju preteklega leta.

Problematika kadrovanja, posebno za obrate v ljubljanskem bazenu,

se je še bolj zaostri. Težji pogoji dela, zaostajanje z osebnimi dohodki in delno tudi zaradi slabih zvez z mestnim avtobusnim prometom

nam kadrovanje novih delavcev zelo otežkoča.

V prvih devetih mesecih smo imeli poprečno 2772 zaposlenih, kar je za 179, ali 6,1 % manj kot po poprečni dinamičnega načrta. Stanje konec septembra pa je bilo 2872 zaposlenih, še vedno pa nam manjka 117, ali 3,9 % delavcev.

Letos se je na novo zaposlilo 564 delavcev, odšlo pa jih je 369. Od teh, ki so odšli, jih je 78, ali 21,1 % takih, ki so se zaposlili letos!

Tako gibanje zaposlenih nam močno povečuje stroške proučevanja, zmanjšuje produktivnost in je poleg ostalega tudi eden izmed močnih vzrokov za nedoseganje načrta proizvodnje. Da rezultat ni še slabši, nam v precejšnji meri pomaga uspešno delo na domu.

V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta so porasli tudi deleži neproduktivnega delovnega časa. Boleznine so porasle za 0,69 %, zastoji za 0,54 % in letni dopusti za 0,35 %. Povečanja so tudi v ostalih kategorijah, vendar manjša.

Načrtovane osebne dohodke smo dosegli 74 %. Da je ta odstotek višji kakor odstotek doseganja plana proizvodnje, so krivi predvsem fiksnimi osebni dohodki in izplačila za nadure. Močno so porasla tudi izplačila za delo na domu.

Poprečni neto OD vseh zaposlenih, izračunan za 182 ur, je bil 1696 din in je skoraj enak kot v I. polletju. Doseženi ostanek dohodka in (Nadaljevanje na 4. strani)

Družbeno - politični aktiv Iskre o združevanju z ZP Gorenje

Namen sestanka je bila proučitev in usklajitev stališč v zvezi z nameravano integracijo združenih podjetij Iskra in Gorenje. Uvodoma je generalni direktor ZP Iskra Vladimir Logar poudaril, da Iskra že vrsto let podpira in se hkrati tudi aktivno udeležuje integracijskih procesov v slovenskem elektrogospodarstvu. Zlasti se kaže izredna odpornost ter pripravljenost Iskre, da vstopa v vsako integracijo, za katero so izpolnjeni ekonomski in politični kriteriji. Pri tem se Iskra ne poslužuje le najnižjih integracijskih oblik — pogodbenega sodelovanja, temveč daje prednost ekonomskim asociacijam. Še več, v večini primerov že izvršenih integracijskih procesov je bila Iskra pobudnik in nosilec združevanja.

Iskra se močno udeležuje tudi na področju perspektivnega povezovanja in zato ni čudno, da se zavzema za integracijo med Iskro in Gorenjem. Do prvih stikov je prišlo že letos poleti, ko so predstavniki Iskre obiskali velenjsko Gorenje. V Iskri so videli smiselno integracijo v obliki združenega podjetja z branžami, v kar naj bi se Gorenje vključilo s svojim širokim asortimanom proizvodov za široko potrošnjo. Takšna usmeritev integracijskega procesa bi kot rezultat ustvarila izredno močno združeno podjetje, v katerem bi sodelovala dva giganta: na eni strani Iskra, katere proizvodni program sloni v glavnem na proizvodih profesionalnega značaja in manj na široki potrošnji, na drugi pa Gorenje, ki skoraj v celoti proizvaja le za potrošniški trg. Prav gotovo bi s tako integracijo nastala izredno kompleksna in vitalna združba, ki bi lahko bila nosilec gospodarskega in družbenega razvoja širokih razsežnosti. Ne glede na to, da naša ustava politično podpira integracijske procese, pa so tu bistvenega pomena tudi ekonomski kriteriji: z združitvijo bi preprečili pokrivanje proizvodnih programov in tako širše gospodarstvo ne bi trpelo škode zaradi dvojne istovrstne proizvodnje, še večjega pomena pa bi bilo skupno načrtovanje in programiranje nadaljnjega razvoja. Prav tako bi takšno združeno podjetje postalo finančno izredno močno, saj bi se poslovni potencial od sedanjih skupnih 6,4 milijarde do l. 1980 povečal na 27 milijard dinarjev, izvoz pa bi narasel od sedanjih 77 na 500 milijonov dolarjev. Dobiček takega združenega podjetja bi po predvidevanjih l. 1980 znašal 3 milijarde din.

V razpravi so se družbenopolitični delavci Iskre opredeljevali do predloga, ki ga je izdelala skupna delovna skupina, in zavzeli naslednja

STALIŠČA:

Razširjeni politični aktiv ZP ISKRA podpira pobudo za integracijo ZP ISKRA in ZP GORENJE ter predlaga, da se postopek oblikovanja samoupravnega sporazuma pospeši. Nalogo poverja akcijskemu odboru za sklenitev samoupravnega sporazuma o združitvi v ZP ISKRA.

Predlog delovne skupine lahko služi kot izhodišče za ekonomsko obravnavo predvidene integracije, ne more pa biti osnova za samoupravno in organizacijsko konstituiranje združenja, ker ni v skladu z novo ustavno ureditvijo.

Glede na zastavljene cilje bi bila edino smotrna organizacijska oblika združeno podjetje z branžnimi organizacijami, ki bi se konstituiralo po načelu povezovanja TOZD.

Prekrivanje programov in dvojne zmogljivosti predstavljajo dejansko oviro za skladnejši razvoj obeh ZP, zato bi kazalo že sedaj sprejeti sklep, da se obstoječa prekrivanja odpravijo, oz. uskladijo po posebej pripravljenem programu, s skupnim načrtovanjem pa prepreči nova dupliranja zmogljivosti. V ta namen naj bi Poslovni odbor ZP ISKRA imenoval posebno strokovno komisijo iz vrst prizadetih TOZD, le-te pa naj bi hkrati začele tudi direktne razgovore s TOZD v sestavi ZP GORENJE o usklajevanju proizvodnih programov.

Glede na pomen predlagane integracije za SRS je pri nadaljnjem oblikovanju sporazuma potrebno zagotoviti sodelovanje tudi republiških družbenopolitičnih struktur in Gospodarske zbornice.

Dan kasneje je o integraciji razpravljala tudi Poslovni odbor ZP ter podprl in sprejel stališča političnega aktiva.

Do konca leta pod streho

Pred dobrim mesecem se je na Stegnah začela tako težko pričakovana izgradnja novega tovarniškega objekta IEZE-TOZD »Zarnice«. Takrat na tem prostoru še ni bilo videti ničesar, vendar potek del kaže, da bo stavba do konca leta, kot računajo, pod streho in bodo lahko nadaljevali z notranjimi deli.

DOPISUJTE V ISKRO

ISKRA 3
Številka 43 — 24. novembra 1973

Proizvodnja ZP v oktobru 1973

Organizacije	IZPOLNITEV v 000 din			Odnos mes. r. do mes. pl.	Odnos r. I-X do let. pl.	Odnos r. I-X do pl. I-X	Odnos r. I-X-73 do r. I-X-72
	I-X/73	I-X/72	Mesečna				
Elektromehanika	417.828	495.940	54.927	100,9	85,7	106,0	118,7
IEZE	263.749	344.446	36.171	83,0	72,7	89,2	130,6
Sprejemniki	62.731	83.666	12.265	120,0	76,0	94,5	133,3
Aparati	135.246	158.435	19.421	104,6	76,0	91,0	117,1
Avtoelektrika	155.326	162.599	21.118	144,4	75,6	88,6	104,7
Elektromotorji	105.474	117.230	14.103	85,0	66,7	82,6	111,1
Naprave	46.073	61.632	4.957	80,4	79,1	94,9	133,8
Elektronika	21.583	23.127	2.662	103,8	60,0	81,0	107,2
Kondenzatorji	52.130	77.423	9.300	119,4	92,5	111,1	148,5
Instrumenti	32.595	41.631	5.207	111,3	90,1	108,7	127,7
Polprevodniki	21.130	47.264	4.788	37,8	34,9	42,8	223,7
Usmerniki	23.078	23.225	3.813	148,1	75,2	90,2	100,6
Gospodinjski aparati	58.832	102.918	10.836	98,4	85,4	104,6	174,9
Industrijska oprema	8.771	12.172	1.518	87,2	71,0	89,2	138,8
Antene	5.902	7.954	876	53,3	63,5	80,4	134,8
Orodjarna	7.450	10.408	368	27,4	71,1	87,0	139,7
TOVARNE SKUPAJ	1.417.898	1.770.070	202.330	96,2	75,7	92,5	124,8
Z ZA	64.152	70.208	9.195	118,6	85,6	111,4	109,4
Commerce—proizv. dej.	48.046	63.879	7.317	102,2	86,9	108,0	133,0
—inženiring	240.250	269.147	33.761	100,9	77,8	98,1	112,0
CAOP	2.982	3.291	500	126,6	80,0	95,9	110,4
SKUPNE SLUŽBE SKUP.	355.430	406.525	50.773	104,1	80,4	101,6	114,4
ZDRUŽENO PODJETJE	1.773.328	2.176.595	253.103	97,7	76,5	94,1	122,7
EMO	268.586	289.982	37.213	89,3	63,9	77,1	108,0
Baterije ZMAJ	59.720	60.294	6.989	91,7	79,2	96,4	101,0
ZP ISKRA SKUPAJ	2.101.634	2.526.871	297.305	96,4	74,9	91,8	120,2

Iskra-Aparati Ljubljana

V oktobru uspešnejši za izvoz

V mesecu oktobru je bila proizvodnja po svojem avsolutnem vrednostnem obsegu znatno višja kot v predhodnem mesecu, še bolj pa smo jo povečali po fizičnem obsegu, kate-rega pa v naših poročilih ne sledimo. Ta lepi dosežek v poročilu ni tako izrazito viden, ker je bil tudi dinamični mesečni proizvodni načrt za oktober precej visok in relativni odnosi med načrtom in doseženo proizvodnjo niso tako izraziti kot je pri absolutni vrednosti.

V celoti smo mesečno nalogo izpolnili s kazalnikom 89,82, kar daje v kumulativni kazalnik 83,54. Po usmeritvi na tržišča smo v oktobru boljše izpolnili izvozne obveznosti, saj je skupni kazalnik mesečne izpolnitve izvoznega načrta 97,13, kumulativni pa 77,08. Pri tem smo nekoliko zastali pri proizvodnji za domače kupce, saj smo za domači trg v mesecu izdelali le 87,85 % predvidene finančne vrednosti, pri tem pa je kumulativna izpolnitev s kazalnikom 85,08 še vedno ugodnejša od kumulativne izpolnitve v izvozu.

Z večjim doprinosom zaostankov smo dosegli najboljšo mesečno izpolnitev načrtovanega obsega proizvodnje v skupini stikalnih aparatov, kjer je kazalnik kar 370,79. V tej skupini je pozitivna tudi izpolnitev v kumulativni, saj je kazalnik proizvodnje za domače tržišče 101,90. K temu pa moramo prišteti še nekaj več kot 3 % nenačrtovanega izvoza.

Zelo ugodno smo izpolnili proizvodni načrt za domače tržišče tudi v skupini industrijskih elektronskih naprav, saj je mesečni kazalnik 113,34. S tem pa smo delno popravili tudi kazalnik v kumulativni, ki je ob koncu meseca oktobra 90,87. Zelo pa smo zaostali v tej skupini pri izvozu. Mesečni načrt smo izpolnili komaj s kazalnikom 29,18. Zato je zaostala tudi kumulativna izpolnitev načrta, ki je s kazalnikom 64,21 najnižja in tudi precej pod povprečjem skupne kumulativne v izvozu.

V skupini zaščitnih relejev, elementov avtomatike in signalnih relejev ter naprav smo izpolnili mesečni dinamični načrt za domače tržišče z zelo nizkim kazalnikom 77,04, vendar je pri tem kazalnik kumulativnega izpolnjevanja načrta še vedno dokaj ugoden in je obstal pri 81,43 %, to je blizu povprečja za skupno proizvodnjo. Neugodna mesečna izpolnitev obveznosti za domače kupce je med drugim tudi posledica pospešenega izvoza, kjer smo v mesecu oktobru dosegli kazalnik 115,55 in popravili kumulativo na 80,32 %. Pri tem pa moramo še poudariti, da je bil dodatni izvoz usmerjen predvsem na konvertibilna tržišča, kjer je dinarski finančni efekt manjši in je zato preseganje načrta po fizičnih vrednostih še mnogo ugodnejše.

V skupini rezervnih delov in uslug smo mesečni načrt izpolnili s kazalnikom 45,06, oziroma kumulativno s kazalnikom 76,68. Pri tem pa moramo ponovno poudariti, da ta skupina na celotno izpolnjevanje načrta ne vpliva zaradi izredno majhne udeležbe v strukturi načrta. 100 % izpolnitev kumulativne bi v mesecu oktobru popravila skupni kazalnik kumulativne celotne proizvodnje le za nekaj več kot 0,25 %.

Pri ocenjevanju proizvodnje in izpolnjevanju proizvodnega načrta za mesec oktober pa moramo vseeno poudariti, da bi bili uspehi še večji, če na relativno dobre napore neposredne proizvodnje, da naredi čim več, ne bi vplivale nekatere zaviralne silnice, katerih vzroki so največkrat zelo oddaljeni od proizvodnje in večkrat celo od tovarne v celoti, vsaj kar se tiče hitrega in operativnega odpravljanja njihovih posledic, čeprav ob tem ne želimo trditi, da smo že odpravili vse druge vzroke, katerim mnogokrat botrujeta naša lastna osebna in organizacijska slabost.

V tem poročilu bi težko podrobneje analiziral vso to problematiko, še težje pa bi ocenil odgovornost in jo pravično razdelil na objektivno in subjektivno. Vendar želimo nekatere od vzrokov nakazati v upanju, da bodo podrobnejše operativne analize z zaključki sledile pri našem vsakdanjem delu.

Na področju problematike v oskrbi z reprodukcijskimi gradivi ugotavljamo predvsem sledeče:

— Dobavne roke za gradiva, posebno tista iz uvoza, dobavitelji iznenadno in nepredvideno povečujejo. Ker so ta gibanja po posameznih panogah gradiva zelo neenakomerna, prihaja do izpadov, hkrati pa še do nesortiranosti na zalogah.

— Kvaliteta dobavljenih gradiv postaja v zadnjem obdobju tudi vse bolj problematična. Če gradiva sprejmemo, zahteva uporaba teh gradiv dodatno delo in daljše proizvodne cikle. Zavrtnitev pa je mnogokrat vzrok zastojev, kar je zlasti

problematično pri tekoči proizvodnji oziroma montaži na linijah.

— Kapacitete kooperantov, zlasti pri plastiki, so nezadostne. Tudi število kooperantov, ki bi bili sposobni delati v zahtevani kvaliteti, je premajhno in zato prihaja skoraj ciklično do pomanjkanja njihovih polizdelkov.

Pri tehnično-tehnoloških težavah, ki ovirajo normalen potek proizvodnje, pa izstopajo predvsem:

— Nedodelanost nekaterih razvojnih rešitev za tekočo proizvodnjo ob istočasnem prepočasnem reševanju operativno nakazanih problemov.

— Prav tako preveč počasi rešujemo ustrezne zamenjave za posamezna gradiva, zlasti za kupljene dele (polvodniki in drugi elementi elektrone), katerih trenutno ali pa celo za stalno ni na tržišču in je zato celo potrebna sprememba tehnične dokumentacije ali pa vsaj soglasja razvoja.

— Pomanjkanje orodjarskih kapacitet za istočasno hitro usvajanje nove proizvodnje in za vzdrževanje tekoče povzročajo prepočasno usposabljanje orodij in posredno pomanjkanje lastnih polizdelkov.

Končno naj od ostalih vzrokov za prepočasno povečevanje proizvodnje omenimo še problematiko s kadrovskega področja, kjer smo se že začeli srečevati s pomanjkanjem delavcev, katere bi na novo zaposlili, celo na področjih kot je Dobropolje in kjer ta problematika doslej ni bila prisotna, vsaj v pogledu ne kvalificiranih delavcev za priučitev ne.

Vsa ta problematika ima to značilnost, da jo lahko v tovarni rešujemo operativno le s prilagojevanjem proizvodnje dejanskemu stanju, kar pa največkrat ni niti lahko niti vselej mogoče. Vsi res efikasni ukrepi, ki bi lahko zmanjšali posledice takšnega stanja ali pa ga kolikor toliko spremenili, pa zahtevajo za svojo rešitev čas in vztrajno delo v tem času. S to zavestjo moramo k njihovemu reševanju tudi pristopiti.

Pred kratkim je odšel v zaslužni pokoj PAVLE POHLEVEN, zaposlen kot vratar v kranjski tovarni. Sodelavci so mu ob slovesu izročili lepo darilo in mu zaželeli mnogo zdravih in zadovoljnih let v zaslužnem pokoju. Imenovani se za vso pozornost iskreno zahvaljuje in želi vsem sodelavcem pa tudi drugim članom kolektiva obilo uspeha.

Kaj je Združeno podjetje Iskra

(Povzetek iz poslovnega poročila združenega podjetja za leto 1972)

Iskra v Jugoslaviji

Iskra že dolga leta velja za eno največjih in najpomembnejših industrijskih organizacij v Jugoslaviji in je hkrati največja v elektroindustrijski panogi. Njen družbeni produkt predstavlja 20 % proizvodnje vse jugoslovanske elektroindustrije.

Iskrine tovarne so na severozahodu Jugoslavije, na področju s staro industrijsko tradicijo, na zemljepisnem, gospodarskem in kulturnem stičišču med evropskim severom in jugom, vzhodom in zahodom.

23.000 sodelavcev

V Iskri danes dela 23.000 delavcev, kar je 18 % zaposlenih v jugoslovanski elektroindustriji. Med njimi jih je 1.200 z visokošolsko izobrazbo, 2.500 tehnikov in 6.000 kvalificiranih delavcev. Podjetje štipendira več kot 1.500 bodočih sodelavcev.

Iskra je med tistimi organizacijami v državi, ki so prve uvedle delavsko samoupravljanje in ga nenehno razvijajo. To je eden glavnih razlogov za uspešno poslovanje, za nenehno rast in za notranjo čvrstost Iskre.

35 tovarn in obratov

Iskra združuje 18 proizvodnih organizacij in 17 obratov s pokrito površino 260.000 m², osrednji inštitut za raziskave in razvoj, komercialno organizacijo Iskra Commerce ter Center za obdelavo podatkov z računalnikom Cyber 72. Razvoju skuša podjetje slediti tudi z modernizacijo proizvodnih naprav in izgradnjo novih zmogljivosti. Vrednost investicij je znašala v minulih letih 5–8 % vrednosti proizvodnje, to leto pa se bo delež rekordno povzpela na 10–12 %.

Uspešnost poslovanja

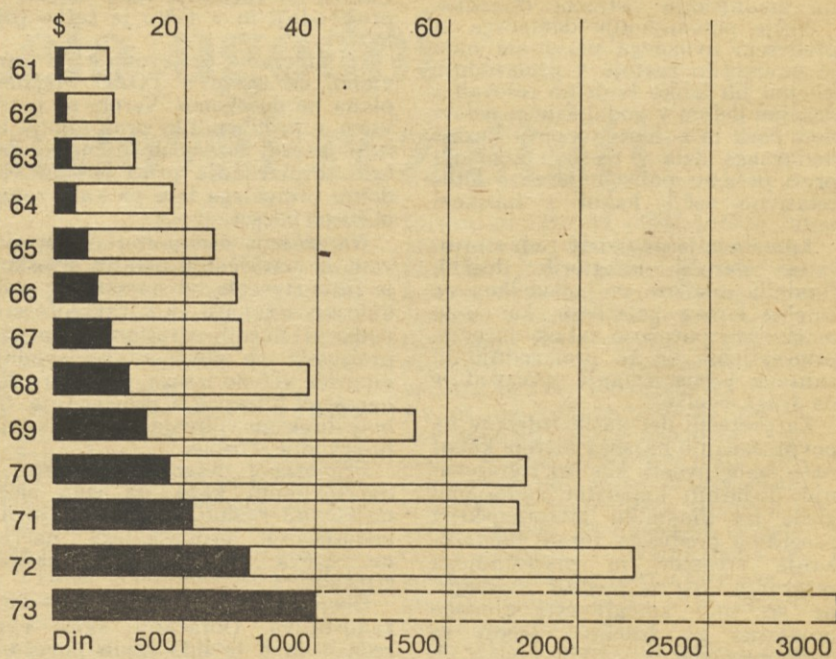
Tudi leto 1972 je bilo za Iskro uspešno. Proizvodnja je dosegla vrednost 2,2 mrd din, kar je trikratno povečanje v obdobju zadnjih 5 let. V tem času pa se je dobiček povečal za štiriinpolkrat. Iskra s svojimi ekonomskimi pokazatelji znatno odstopa od poprečja jugoslovanskega gospodarstva.

Zato je že vrsto let privlačna za druge, sorodne organizacije, ki potrebujejo močno okrilje. Samo letos sta se ji iz teh razlogov pridružili dve organizaciji, EMO in Zmaj s skupno 4.000 delavci; prva ima v proizvodnem programu emajlirane izdelke in kontejnerje, druga pa baterije.

Razvoj ZP Iskra

■ Izvoz v Mio \$

□ Proizvodnja v Mio Din

Kljub vsemu več kot lani vse leto

(Nadaljevanje s tretje strani) že sprejete obveznosti nam ne dajo druge možnosti. Samo z izjemnimi ukrepi bi lahko ustvarili pogoje, da bi se z OD približali poprečjem v

sorodnih delovnih organizacijah. V devetih mesecih smo ustvarili 256.901.049 din celotnega dohodka. Struktura in primerjava z načrtom je razvidna iz tabele.

	struktura I-IX 72	CD I-IX 73	izv. I-IX 73 plan 72
celotni dohodek	100 %	100 %	65 %
domača prodaja	55 %	64 %	68 %
izvoz	38 %	23 %	49 %
prodaja med TOZD	—	7 %	79 %
ostalo	6 %	6 %	134 %

Struktura celotnega dohodka se je močno spremenila v škodo izvoza, delno zaradi nerealiziranega načrta izvoza finalnih izdelkov, predvsem pa zaradi različne strukture CD v TOZD Avtomatika. V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta pa se je izvoz povečal za 70 %. Samo ostale TOZD brez TOZD Avtomatika so v isti primerjavi povečale CD za 58 %, delež izvoza pa je narasel od 39 % na 46 %, načrt CD pa so dosegli

72,5 %. Res je, da so nekateri rezultati posledica sprememb v strukturi proizvodnje po združitvi v branžo, kar nas še bolj utrjuje v prepričanju, da je pozitivno povezovanje proizvodnje, od polizdelkov do izdelkov v branžo. Daje nam možnosti hitreje rasti in zagotavlja poslovno in socialno varnost celotnega kolektiva branže.

Por Marjan

Kaj je Združeno podjetje Iskra

Domači in mednarodni trg — 80 : 20

Iskra ima eno največjih in najstarejših industrijskih prodajnih organizacij v Jugoslaviji: mreža lastnih trgovin, 14 filial, 16 servisnih centrov z več sto servisnimi delavnicami, nekaj deset inženiring birojev in več montažnih organizacij. V dolgi vrsti izdelkov pokriva Iskra nad 80 % jugoslovanskih potreb.

Izvoz Iskre je naraščal v zadnjih dvajsetih letih s povprečno letno stopnjo 30 in se povprečno v letu 1972 do 25 mio \$ (1973 do 40 mio \$), od tega 70 % v zahodne industrijske dežele. Iskra ima v 14 državah 5 lastnih trgovskih podjetij in 11 lastnih predstavništva. Skupna vrednost mednarodne menjave Iskre 1972. leta je presegla 50 mio \$ (1973 : 80 mio \$).

Izraziti tržni usmerjenosti Iskre služita prožen sistem notranjih komunikacij in lastna marketing služba.

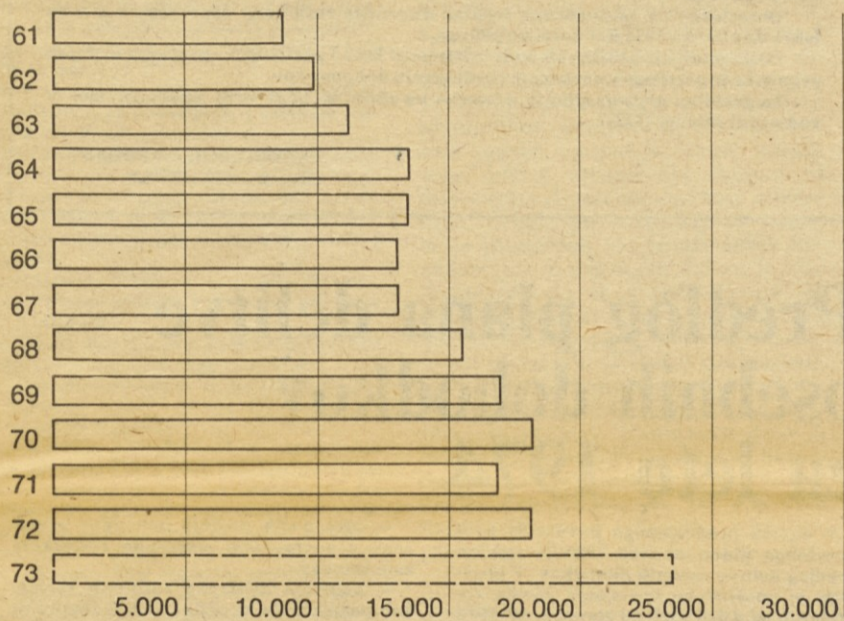
Kakovost in tehnični napredek

V osrednjem raziskovalno-razvojnem inštitutu in razvojnih službah tovarn dela prek 1000 strokovnjakov, od teh jih ima okrog 300 visokošolsko izobrazbo. Za razvoj in raziskave je bilo porabljenih leta 1972 4,3 % vrednosti proizvodnje. Raziskovalno delo v Iskri ima močno zaledje na ljubljanski univerzi in v raznih znanstveno-raziskovalnih inštitucijah.

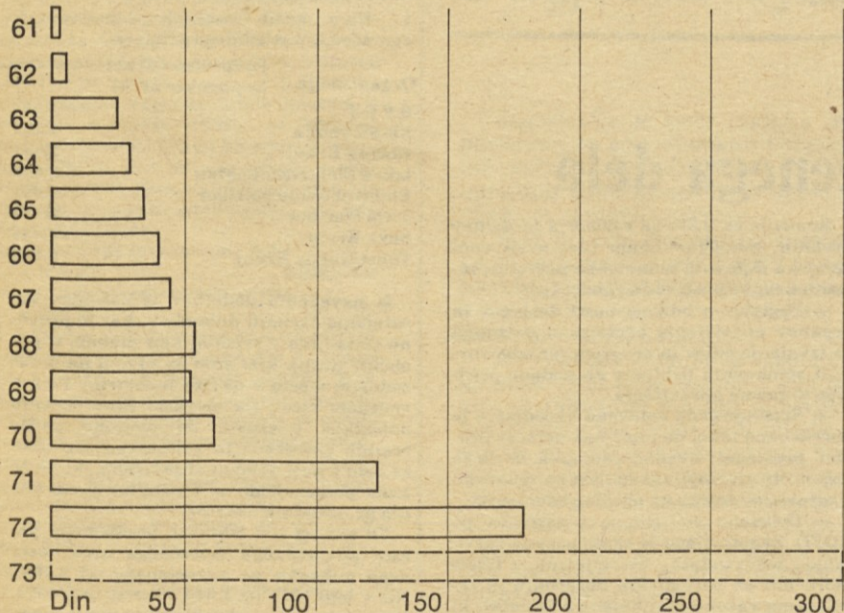
Dobro opremljeni osrednji laboratoriji za nadzor kakovosti omogočajo preizkuse in tekoči nadzor po večini mednarodnih standardov.

Na področju industrijskega oblikovanja je Iskra med prvimi v Jugoslaviji in je dobila že 168 mednarodnih priznanj.

Število zaposlenih v ZP Iskra

Investicije v Mio Din

Oktobrska proizvodnja

Proizvodni plan, ki je bil postavljen za oktober najvišje v letošnjem letu, je tovarna izpolnila z 98,8 %. Planske obveznosti so izpolnili vsi obrati razen obrata telefonije, ki je ostal 14,0 % pod planom. V kumulativni še vedno presegamo plansko obveznost za 5 % in to pri povprečni dnevni proizvodnji predstavlja 10-dnevno rezervo. Vidimo, da se nam dnevna rezerva manjša. Z upoštevanjem Metaconte in Perles — koooperacije je oktobrski plan dosežen 87,8 %. Kumulativno pa še nismo pod planom, saj ga presegamo za 1,8 %.

Mesec	%
Januar	110,2
Februar	106,4
Marec	109,1
April	108,2
Maj	102,9
Junij	108,3
Julij	113,1
Avgust	101,9
September	96,8
Oktober	98,8
Skupaj	105,0

Povprečna dnevna proizvodnja je bila v oktobru s 3.064.238 dinarji po velikosti na drugem mestu v letošnjem letu in nam po dopustih narašča. Letošnja povprečna dnevna proizvodnja dosežena v desetih mesecih, je večja od lanske za 30 %.

Izpolnitev plana eksterne proizvodnje po obratih

Obrati	%
Električno ročno orodje	109,3
Števci	100,9
Stikala	113,5
Telefonija	86,0
Mahanizmi	134,3
Skupaj	98,8

Obrat električnega ročnega orodja je v oktobru presegel plan za 9,3 %, čeprav so nekateri izdelki iz asortimenta delno izpadli zaradi nedobavljenega materiala. **Obrat »Števci«** je dosegel planirano proizvodnjo za oktober 100,9 %. Eno-faznih števecov so izdelali za cca 15 % nad planirano količino. Presežek je približno enak pri eno in dvotarifni izvedbi in je dosežen predvsem z nadurnim delom na zahtevo IC, ker na domačem trgu zelo primanjkuje enofaznih števecov. Trifazni števec je ostal za 1,5 % pod planom zaradi prekasno dobavljenih žičnih krtač za snemanje izolacije. Pod planom so tudi stikalne ure predvsem zaradi nedobavljenega materiala. **Obrat »Stikala«** je v oktobru presegel plansko zadolžitev z 13,5 %. Trenutno je največji problem pravilno in pravočasno vzdrževanje orodij za posamezne sestavne dele. **Obrat telefonije** v oktobru ni uspel izpolniti mesečne planske obveznosti. Plan so izpolnili 86 %. Vzroki: nedobavljeni material, daljša priučitev novih delavcev in pomanjkanje delavcev. Obrat je uspel delno nadomestiti izpade s povečano proizvodnjo na drugih mestih, vendar je za celotno telefonijo izpad še vedno velik. **Obrat »Mehanizmi«** je presegel planirano proizvodnjo za 34,3 %. Veliko preseganje je bilo pri števcu pogovora zaradi nujnosti izvoza. Sprememba je nastala pri električni uri zaradi spremembe naročila od IC.

Plan asortimenta je izpolnjen slabše kot v preteklem mesecu. Veliko bolj kot na vrednostno izpolni-

tev plana so opisane težave v posameznih obratih vplivale na izpolnitev plana so opisane težave v posameznih obratih vplivale na izpolnitev plana po asortimanu.

Devetmesečna proizvodnja

Obrati	%
Električno ročno orodje	115,4
Števci	103,8
Stikala	108,6
Telefonija	98,6
Mehanizmi	110,1
Proizvone storitve	98,4
Skupaj	105,0

V kumulativni vsi obrati razen obrata telefonije dosegajo planske obveznosti. Na volnem mestu je obrat ERO s 115,4 %

Primerjava z lansko desetmesečno proizvodnjo:

Prvi utrip elektronske centrale

Po dolgotrajnih in temeljitih pripravah je v prvi polovici julija, končno le napočil težko pričakovani trenutek — pričetek montaže prve elektronske centrale Moste v Ljubljani. Že ko smo se začeli pripravljati na novo elektronsko tehniko in tehnologijo, smo se večkrat strahoma spraševali, kako bomo premagovali vse težave in probleme in ali jih bomo sploh zmogli.

Čeprav smo se že nekaj let sistematično pripravljali na novo tehniko, saj se je precej naših ljudi šolalo v Belgiji pri firmi Bell Telephone, na montažah elektronskih central v Belgiji in na raznih specialističnih seminarjih doma, smo bili pred začetkom montaže prve centrale pri nas le bolj pesimistično kot optimistično razpoloženi, kajti menjava tehnologije, kljub dobrim pripravam, navadno vsaj v prvi fazi prenese dosti težav.

Potem pa je naenkrat steklo. Prispela je oprema, ki so jo bili delno izdelali pri firmi Bell Telephone, delno pa v Iskrini tovarni telefonskih central v Kranju, prispelo so montažne ekipe in dva strokovnjaka iz Belgije za pomoč našim kadrom in montaža se je pričela. Zjaj ni bilo več časa za strah in za dvome, delo samo nas je vleklo naprej.

In že so se pojavili prvi obrisi centrale: nosilna konstrukcija, stojalne vrste, kabli za povezavo, delilnik in na koncu še »možgani« centrale: dva elektronska računalnika.

Bolj je centrala rasla, bolj je rasla tudi samozavest naših montažnih ekip in obenem s tem tudi samozavest nas vseh. Vedno bolj in bolj smo bili prepričani, da bomo novo tehniko osvojili veliko lažje in hitreje kot smo pričakovali in da bodo

Obrati	%
Električno ročno orodje	119,4
Števci	112,0
Stikala	119,8
Telefonija	125,0
Mehanizmi	136,8
Ostale storitve	115,1
Proizvodne storitve	59,8
SKUPNO	119,0

Če primerjamo letošnjo proizvodnjo z lansko vidimo, da imamo povečanje v oktobru 19 %. Iz februarskega povečanja, ki je bilo 35 %, odstotek povečanja proizvodnje pada. V oktobru je bilo največje povečanje proizvodnje v telefoniji in sicer 25 %.

Plan proizvodnje z 68.669.000 dinarji je v novembru precej visok. Dosegli ga bomo, če bomo imeli pravočasno finančna sredstva, kar je pogoj za pravočasno nabavo repromateriala. Za nemoten potek proizvodnje morajo vsi obrati med seboj še močneje sodelovati pri izpolnjevanju medobratnih uslug.

začetne težave majhne. O tem so nas prepričali tudi strokovnjaki firme Bell Telephone, ki pomagajo našim ekipam; rekli so, da niso pričakovali, da ima Iskra tako dobre montažne ekipe in da so računali z dosti več težavami. Tako pa se montaža odvija točno po vnaprej izdelanem načrtu in če ne bi imeli nekaj težav z materialom, bi plan celo presegli. To nam je vilo novega zaupanja in lahko brez strahu gledamo v prihodnost, ko nas pri montaži tranzitnih in mednarodnih central čakajo zelo zahtevne naloge. Vsekakor pa moramo poudariti, da uspeh ni slučajen, temveč je plod dolgotrajnih in temeljitih priprav naših strokovnih kadrov.

Montaža centrale v Mostah je praktično zaključena in so naše ekipe že pričele preizkušati montirano opremo. Preizkušanje je seveda zahtevnejše od montaže, vendar pa imamo tudi za preizkušanje izsolane ljudi in zato ne dvomimo več v uspešnost zaključka del v predvidenem roku. Poleg tega da predstavlja centrala v Mostah prvo elektronsko centralo v Jugoslaviji in pomeni s tem za našo državo novo kvalitetnejše obdobje telekomunikacij pa je za nas velikega pomena zlasti v tem, ker smo ob montaži v Mostah praktično izsolali in usposobili tiste ljudi v montaži, ki bodo prevzeli odgovorne naloge pri montaži tanzitnih in mednarodnih central.

Najvažnejše pa je to, da nam prav ta montaža vlija prepotrebno zaupanje v svoje moči in potrebne izkušnje, da bomo lahko brez vseh premislekov in strahu začeli uvajati še ostale elektronske centrale v naše telefonsko omrežje in tako vanj vnesli nove kvalitete.

(Po IC)

Iskra

ima za seboj več kot četrto stoletja uspešnega dela, vendar pa ostaja mlada, saj izpčuje nezadržno rast, presenetljivo dinamiko in že prerašča nacionalne okvire. Poleg kranjske tovarne, ki je zibelka podjetja, ima ISKRA danes proizvodne obrate po vsej Sloveniji, prodaja svoje izdelke po vsej Jugoslaviji in si je tudi v svetu že utrdila svoje mesto.

Spomini iz dni naše borbe

ZB je bila mnenja, da je prav, če ob praznikih naše borbene zgodovine priobčimo nekaj spominov bivših borcev, ki so, ali so bili člani Iskre. Tako smo nekaterim borcem že poslali dopis in vprašanje: »Moj

najrazburljivější dogodek.«
Tokrat objavljamo prispevek našega upokojenca in bivšega borca, nosilca spomenice 1941 — Avgusta VIDMARJA iz Kranja, pod naslovom:

Tisto noč je bila sreča na moji strani

Razburljivih in žalostnih dogodkov je bilo v štirih letih preveč. Morda bi v to spadal opis smrti prijatelja in tovarišev, ki so padli zaradi izdaje nad Moravčami, ali dan in dve noči trajajoče umiranje borca, ki je bil ranjen v glavo in me je v blodni zavesti klical, mogoče o borcu ki je zaradi strele v glavo izgubil spomin, ali o borki, ki je bila preresetana z rafalom, in še in še. Preveč

žalosten bi bil zapis, pa tudi moje rane spominov bi se spet odprle.

Menim, da bi tokrat opisal srečo, kljub tragiki. Če nekdo npr. pade s strehe in ostane nepoškodovan, pravimo da je imel srečo. Taka sreča mi je bila spremljevalka ob nenavadnem dogodku na Brezovem, vasi nad Gabrovko na Dolenjskem, ki je dajala iskreno, ljubeznivo in široko zavetje partizanom.

Bilo je spomladi leta 1943. V omejenih vasi sem bil na bolovanju. Družbo sta delala dva ranjenca. Zaradi suma, da življenje v vasi ni varno, ker so belogardisti in Italijani po odhodu partizanskega odreda postali dokaj predrzni, smo si poiskali v gozdu varnejše zavetje.

Bila je noč. Med spanjem me je zbudil tovariš, ki je bil ranjen v koleno. »Nekdo prihaja... Slišal sem pokanje suhih vej...« je pritaženo dejal. Polna luna je ustvarjala razkošno mesečino. Nismo se bali, saj smo bili dobro skriti; mogel je biti le tisti, ki je vedel za nas. Toda sredi noči... Sence so prihajale bližje. Vstal sem in držal v roki odejo. V bližajoči postavi sem spoznal obrise starejšega moža, ki nam je nosil hrano. Naši so, sem si mislil. Vprašal sem: »Oče, kaj je novega, da hodite ponoči k nam?«

»Roke v vis!« so zarjule postave za njim. Nekdo mi je posvetil s svetiljko v obraz, drugi pa mi je nastal puško na prsi. Ker nisem ubogal, misleč, da je to le groba šala, je nekdo spet zavpil s pristavkom, da bo streljal. »Lažni partizani!« me je prešinilo; v trenutku sem spustil odejo, sunkovito dvignil roki, odrinil puško, odskočil in stekel po bregu navzdol. Padal sem, vstajal, tekal, se kotalil, vmes pa je bilo slišati vpitje in streljanje. Vse to sem registriral avtomatično, saj je znano, da se ob

smrtni nevarnosti čuti podeseterijo. V dolini sem se nehote zaletel v bodečo žično ograjo. Meja!... me je prešinilo. Na vsaki strani je bilo minsko polje. To sem vedel. Kakšna sreča, da nisem stopil... In zdaj?... Dolg skok nazaj. Zopet sreča. Ves upehan, z napetimi živci kot strune, sem zavil navkreber v nasprotno stran... Zaseda! Spet skok in beg po bregu navzdol. Rinil sem skozi goščavo, nisem čutil ni prask ne udarcev vej, in se po dolgem tavanju ustavil daleč stran. V svitu lune sem prebil nepozabno noč, zjutraj pa ugotovil, da imam zvit palec in precej prask.

Pozneje sem zvedel, da so oba tovariša odvedli preoblečeni belogardisti, ki so kot »partizani« preslepili celo našega dobrotnika, ki nam je nosil hrano, da jih je privedel v naše skrivališče. Tisto noč je bila sreča na moji strani.

Proizvodni program za leto 1974

ZA 55 % VEČJA PROIZVODNJA

Elektromechaniko čakajo v letu 1974 velike naloge, ki se jim nikakor ne more izogniti. Proizvodnja bo treba povečati kar za 55 %, kar je posledica zahtev tržišča. Tudi novozgrajene kapacitete morajo začeti vračati sredstva, saj je Elektromechanika v preteklih 2 letih veliko investirala v prostor in opremo. Predvidena proizvodnja v vrednosti 1.324.000.000 din je še vedno majhna glede na zgrajene kapacitete in velike zahteve tržišča. Lahko rečemo, da je vsa ta proizvodnja že prodana, zato je naša bojazen lahko samo v tem, da potrebe tržišča še vedno ne bodo pokrite. Znano je, da nudimo tržišču premalo telefonskih naprav, premalo števec, premalo električnega ročnega orodja, kakor tudi števec pogovora.

TELEFONIJA

Jedro povečanja v 1974. letu predstavljajo poblektronske telefonske centrale, saj jih moramo v naslednjem letu dobaviti kupcem kar za preko 280.000.000 din, dočim smo jih v letu 1973 le za 32.000.000 din. Povečanje je res izredno, toda oprema je prodana; v ta namen je bila zgrajena nova tovarna na Laborah. Tudi proizvodnja telefonskih aparatov bomo morali izredno povečati. Količine telefonskega sistema s križnimi stikalniki v letu 1974 ne bomo bistveno povečevali, toda kljub temu bo treba v prihodnjem letu izdelati najmanj še enkrat toliko telefonskih naprav in aparatov kot v letu 1973.

ELEKTRIČNI ŠTEVCI

Pri električnih števcih moramo dvigniti proizvodnjo na 3.000 kosov na dan, pri čemer se povečuje le enofazni števec. Tudi stikalne ure bomo povečali za 50 %.

ELEKTRIČNO ROČNO ORODJE

Pri električnem ročnem orodju se mora tudi v letu 1974 proizvodnja povečati po isti krivulji kot v dosedanjih letih. Pri tem je bistveno še večje sodelovanje z našo švicarsko tovarno Perles in začetek sodelovanja s firmo SKIL.

STIKALA

V tovarni stikal začinjamo poleg sodelovanja z Nemško demokratično republiko, sodelovati tudi s firmo FANAL, za katero bomo izdelovali večje količine krmilnih kontaktorjev.

MEHANIZMI

Obrat urnih mehanizmov je v letu 1973 proizvajal 3.000 kosov števec pogovorov dnevno. V letu 1974 bo treba dnevno količino dvigniti na 6.000 kosov, pa še ne bodo zadovoljene vse potrebe.

VEČJI IZVOZ

K racionalnim količinam posameznih izdelkov, kot tudi hitremu povečevanju proizvodnje je že v dosedanjih letih veliko prispevala proizvodnja za izvoz. Ta smer se nadaljuje tudi v prihodnjem letu. Od letošnjih 13.500.000 \$, bo v prihodnjem letu izvoz povečan na 20.000.000 \$. Prek polovice te vrednosti bo izvožen samo telefonskih naprav in aparatov. Višina izvoza obrata urnih mehanizmov pa bo tolikšna, kot je bil pred nekaj leti izvoz vse tovarne.

NOVI PROIZVODNI PROSTORI

Pred nas se postavlja vprašanje, kako ta cilj doseči, saj je za odvijanje proizvodnje potreben prostor, oprema, delovna sila in finančna sredstva. V preteklih 2 letih je tovarna zgradila 27.000 kv. m proizvodnih površin. Hitro povečevanje proizvodnje nas je prisililo, da smo razširjali le proizvodne prostore, vse pomožne prostore pa smo zanemarjali. Posebno kritično je vprašanje skladiščnih prostorov, ki so premajhni in nefunkcionalni. Zato se bo treba lotiti novih proizvodnih površin na Laborah, da se bodo s tem v Savski loki pridobili prostori za skladišča. Obrat urnih mehanizmov bo treba v prihodnjem letu nujno razširiti, sicer bo nadaljno povečevanje proizvodnje nemogoče. Prestesni so tudi prostori na Blejski Dobravi, ki so bili zgrajeni za 200 zaposlenih, danes pa dela v njih že 420 delavcev.

ORODJARNA

Poleg proizvodnih prostorov je bilo v preteklih 2 letih veliko investirano tudi v opremo, tako da bo v prihodnjem letu potrebno to delno dopolniti v tistih obratih, kjer se proizvodnja ponovno bistveno povečuje. V prihodnjem letu bo potrebno rešiti tudi problem orodjarne, ki ni več v stanju poleg vzdrževanja obstoječih proizvodnih, dovolj hitro izdelati orodja za nove izdelke. Logična rešitev je v tem, da se formira po obratih dovolj močne pomožne orodjarne, ki bi prevzele večji del vzdrževanja orodij za obstoječo proizvodnjo, dočim bi se orodjarina lahko posvetila izdelavi novih orodij.

POMANJKANJE DELAVCEV

Hud problem je tudi pomanjkanje delavcev, ki nam jih kranjsko področje ne more nuditi dovolj. Če bomo hoteli zadržati proizvodni program, bo potrebna bistveno večja kooperacijska dejavnost, poleg tega je nujno prenesti del proizvodnje v obrat, ki naj bi bil lociran izven Kranja na področju, kjer so še rezerve delovne sile.

POVEČANJE ŽE LETOS

Tako velikega povečanja ne bo mogoče doseči čez noč oz. iz starega v novo leto.

6 ISKRA
Številka 43 — 24. novembra 1973

Zato je treba, da bi že v letošnjem letu vsaj delno dosegli predvideno povečanje. Tako naj bi enofazni števec že v letošnjem letu povečali na 1.500 kosov dnevno, v prvem kvartalu prihodnjega leta pa na 1.800 kosov dnevno. Tudi povečanje stikalnih ur moramo realizirati že v letošnjem letu. Pri elektronskih telefonskih napravah se moramo že v letošnjem letu približati višini proizvodnje, ki naj bi tekla v prihodnjem letu. To pa pomeni, da moramo izdelati na dan 4 stojala, 100 stikalnih matrik in 100 vtičnih enot. Dnevno

količino 1.800 telefonov na dan moramo doseči v I kvartalu. V tovarni urnih mehanizmov moramo že v letošnjem letu doseči dnevno količino 5.000 števec pogovorov, do spomladi 1974 pa doseči povečanje na 6.000 kosov na dan.

Vidimo, da naloga ni lahka, toda zastavljene cilje moramo izpeljati, zadovoljiti trg in opravičiti znatne investicije v zadnjem času. Naša naloga je jasna, rešitve so znane, zato tudi realizacija naloge mora slediti.

Sporazum o združenem delu

Ustavne spremembe prinašajo nekatere novosti in urejanje dela v združenem delu. Te novosti ureja zakon o medsebojnih razmerjih v združenem delu (Ur. list SFRJ 22/73), ki med drugim določa, da delavci v posamezni temeljni organizaciji s samoupravnim sporazumom uredijo medsebojna razmerja v združenem delu.

Samoupravni sporazum bo nadomestil sedanji pravilnik o delovnih razmerjih, ki ga je sprejel DS dne 24. 12. 1969. Sporazum začne veljati v posamezni temeljni organizaciji združenega dela, ko ga podpišeta dve tretjini delavcev TOZD.

Zakon predvideva, da se sporazum sprejme v TOZD in da se enotno uredijo nekatera vprašanja za vso delovno organizacijo. S samoupravnim sporazumom družite TOZD v Iskra Elektromechanika je dogovorjeno, da se razmerja v združenem delu urejajo enotno kot so bila urejena doslej.

Spremembe iz združenega dela so v tem, da delavec ne vstopa v razmerje z delovno organizacijo, temveč enakopravno kot subjekt in objekt sodeluje pri uresničevanju vseh pravic iz združenega dela. Zaradi tega dela delavca ne imenujemo več delovno razmerje, ampak združeno delo v delovni organizaciji.

Najbistvenejše spremembe med dosedanjim pravilnikom o delovnih razmerjih in sporazumom v združenem delu so:

— Osnova za razmerje v združenem delu so tudi mednarodne konvencije, h katerim je pristopila SFRJ

— Medsebojna razmerja urejajo v temeljni organizaciji, skupne zadeve pa tudi v okviru delovne organizacije

— Sindikat je pooblaščen, da daje predloge in pobudo za urejanje medsebojnih razmerij v združenem delu ter s svojo aktivnostjo prispeva k uveljavljanju in varstvu pravic delavcev

— Medsebojna razmerja se urejajo s samoupravnim sporazumom, ki ga na predlog DS TOZD podpiše najmanj 2/3 delavcev

— Delavec pridobi lastnost delavca v združenem delu z dnem podpisa samoupravnega sporazuma, pravice in dolžnosti pa z dnem ko prične delati

— V postopku za pridobitev lastnosti delavca (sprejem na delo) ima delavec pravico vložiti zahtevek za varstvo pravice in prisostvovati na seji organa, ki odloča o ugovoru

— Delavcem, ki zasedajo delovna mesta, na katerih imajo posebne pravice in obveznosti (vodilna delovna mesta), se lahko postavijo cilji in smotri, ki jih morajo doseči v trajanju mandata

— Za vodilne delavce se vsako leto preizkusi ali delavec uresničuje smotre, ki jih mora doseči na takem delovnem mestu

— V kolikor se prijavijo kandidati, ki izpolnjujejo pogoje za delovna mesta, potem se mora izbrati eden od teh kandidatov

— Delovni čas je 42 ur tedensko. Razpored je po delovnih izmenah. Izjemo od rednega razporeda odobri DS TOZD na predlog direktorja

— Razpored delovnega časa za vodilne delavce pa določa glavni direktor

— Delovnih mest, kjer bi bili delavci opravičeni delati krajši delovni čas, v tovarni ni

— Pogoji za opravljanje dela nad polnim delovnim časom (nadurno delo) so isti

— Odmor med delom je 30 minut. Delavcem, ki delajo polovični delovni čas, pripada odmor med delom, samo če pade v čas, ko delavec dela, vendar ne ob koncu in začetku delovnega časa

— Tedenski odmor je 24 ur. Po sklepu DS je lahko tudi drug delovni dan in ne nedelja

— Redni letni dopust pridobi delavec po 6 mesecih nepretrganega dela in traja od 18 do 30 delovnih dni. V dni dopusta se štejejo tudi proste sobote.

Lestvica dopustov je naslednja:

Število delovnih dni	Število obratovnih dni
18	16
19	17
20	17
21	18
22	19
23	20
24	21
25	22
26	23
27	24
28	25
29	25
30	26

Ostali dodatki za dopuste so isti kot doslej, razen pri delavkih, ki imajo otroka starega do 1 leta (prej 8 mesecev). Pri teh pravcih se beseda »mati« nadomesti z besedo »delavca«, ker dodatek dopusta pripada tistim, ki imajo otroke in je važno tudi zakonito razmerje, ne pa samo sorodstveno

— Pogoji za odsotnost z dela z nadomestilom oziroma brez nadomestila (izredni plačani in neplačani dopust) so isti

— Pogoji za izredni plačani dopust za

izredno šolanje so ostali isti

— Pri varstvu žena, invalidov in mladine so izpuščena poglavja o nočnem (rednem) delu žena, ker tega dela ne predvidevamo več

— Porodniški dopust je isti 105 dni

— Sistem delitve osebnih dohodkov z nadomestili ipd. se ureja s samoupravnim sporazumom o delitvi osebnih dohodkov

— Področje varstva pri delu pa se bo uredilo s samoupravnim sporazumom o varstvu pri delu

— V postopku za obravnavanje kršitev delovnih dolžnosti so navedene hujše in lažje kršitve delovnih dolžnosti. Postopek je približno enak sedanjemu, s tem da bodo v TOZD, ki so dislocirani, formirani posebni senati (deli odbora za disciplinske zadeve), ki bodo lahko izrekli vse ukrepe razen izključitve iz podjetja

— Pri odgovornosti za škodo bo delavec v bodoče odgovoren tudi za poravnano škodo, ki bo nastala podjetju zaradi zmanjšanega dohodka, zaradi tega, ker delavec ni v redu izpolnjeval svojih obveznosti. Ostali razlogi za povračilo škode so isti.

— Pri pogojih za prenehanje lastnosti delavca v združenem delu ni več odpovednega razloga zaradi zmanjšanja obsega dela in ukinitve delovnega mesta.

Ponovno je uvedeno sporazumno prenehanje dela na predlog ene od strank.

— Delo lahko preneha delavcu tudi v primeru, če ne izpolnjuje svojih obveznosti iz združenega dela in s tem hujše krši skupne interese drugih delavcev ali podjetja.

— Čas ko mora oziroma ima delavec ostati na delu (odpovedni rok) je isti.

— Do varstva pravice delavcev (doslej pravice do pritožbe) ima pravico vsak delavec v roku 15 dni oziroma v roku 30 dni, ko bi moral dobiti odgovor, pa ga ni dobil.

Pripomba: Pri izdelavi sporazuma je bil upoštevan tudi dosedanj zakon o delovnih razmerjih (Ur. list SFRJ 13/70), ker nekatere določbe tega zakona še veljajo. Zakon o razmerjih združenega dela za Slovenijo ni upoštevan, ker še ni sprejet. Seznanjeni smo bili samo z osnutkom zakona.

Statuti temeljnih organizacij združenega dela

Zakon o konstituiranju organizacij združenega dela in njihovemu vpisu v sodni register (Ur. list SFRJ št. 23/73) določa, da mora vsaka temeljna organizacija združenega dela imeti svoj statut ter določa tudi osnovno vsebino statuta. V statutu bo potrebno upoštevati tudi zakone, ki bodo izšli po sprejetju Zvezne in republiške ustave. Vendar bi čakanje na vse te predpise trajalo predolgo časa, zato predlagamo, da statut sprejmemo sedaj, da lahko izvedemo registracijo temeljnih organizacij združenega dela.

Vsebina statutih je naslednja:

— pravna osnova za statut je zakon in samoupravni sporazum TOZD v delovno organizacijo Iskra Elektromechanika,

— statut potrdijo delavci na zboru delavcev na predlog DS TOZD,

— TOZD ima svoje ime, ki ga uporablja v notranjem poslovanju (npr. Iskra Elektromechanika — tovarna števec), v zunanjem prometu poslujejo TOZD s firmo podjetja,

— TOZD je pravna oseba z vsemi pravicami in obveznostmi, ki so določene v ustavi, zakonu, samoupravnem sporazumu in statutu.

TOZD je solidarno odgovorna. TOZD ne predlaga svojega zaključnega računa in nima svojega žiro računa.

Svoj zaključni račun predlaga samo TOZD Enot družbenega standarda in ima tudi žiro račun.

— Določena je organizacijska struktura TOZD. Zapisana je osnovna organizacijska razdelitev po oddelkih in delavcih. Določena so vodilna delovna mesta TOZD, ki so obremenjena vodstvena delovna mesta podjetja.

— TOZD zastopa direktor kot individualni izvršilni organ z vsemi pooblastili. Direktor podpisuje tudi odločbe organov upravljanja in izvršuje oziroma organizira izvrševanje sklepov organov upravljanja.

— Delavci upravljajo TOZD neposredno na zboru delavcev, z referendumom in preko organov upravljanja, ki so:

— delavski svet, ki šteje od 15 do 21 članov upravnih odbor, ki šteje 7 članov svet delovne skupnosti (v enotah Blejska Dobrava, proizvodnem, tehnološkem in investicijskem področju),

— odbor za medsebojno razmerje, odbor za delitev osebnih dohodkov,

— odbor za družbeni standard (samo TOZD mehanizmi in delovna skupnost Blejska Dobrava)

VABILO

V skladu z določilom 33. čl. samoupravnega sporazuma sklicujem

ZBORE DELAVCEV

za soboto, dne 24. novembra 1973 ob 12.30 uri, z naslednjim DNEVNIM REDOM:

1. Razprava in odločanje o pripojitvi tovarne VEGA k Iskri Elektromechaniki
2. Razprava in potrditev statuta temeljne organizacije
3. Razprava in potrditev samoupravnega sporazuma o združenem delu
4. Razprava in potrditev samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov
5. Informacije o proizvodnem programu za leto 1974
6. Razno

ZBORI BODO PO NASLEDNJEM RAZPOREDU:

1. Tovarna ERO ima zbor v montaži in ga vodi predsednik DS Mihalič Pavel. Poročanje zagotovi direktor Kaštivnik Tone.

2. Tovarna števec ima zbor v montaži in ga vodi predsednik DS Rakar Mitja. Poročanje zagotovi direktor Kosec Viktor.

3. A) Tovarna ATC ima zbor v restavraciji in ga vodi predsednik DS Kern Janez. Poročanje zagotovi direktor Kristan Marjan.

B) Tovarna ATC — proizvodni obrat na Blejski Dobravi ima zbor v proizvodnem oddelku in ga vodi predsednik DS Kokalj Anton. Poročanje na zboru zagotovi šef obrata Pene Anton.

4. Tovarna TEA ima zbor v II. nadstropju nove stavbe in ga vodi predsednik DS Planinšek Vilij. Poročanje na zboru zagotovi direktor Teran Jože.

5. Tovarna mehanizmov v Lipnici ima zbor v montaži in ga vodi predsednik DS Golmajer Vinko. Poročanje zagotovi direktor Hafnar Damijan.

6. Tovarna stikal ima zbor v montaži in ga vodi predsednik DS Omejc Janez. Poročanje zagotovi direktor Kopal Peter.

7. TOZD koordinacijska področja

A) Proizvodno področje, kadrovsko, organizacijsko, ekonomsko finančno, razvojno in področje kvalitete, imajo zbor v III. delavnici produkcije. Zbor vodi namestnik predsednika DS koord. področja Pflaum Zlatko. Poročanje zagotovi direktor Cvar Ivan.

B) Tehnološko in investicijsko področje imata zbor v ročni orodjarni. Zbor vodi predsednik DS koordinacijska področja Mokorel Jože. Poročanje na zboru zagotovi direktor Cvar Ivan.

8. Enota družbenega standarda ima zbor v Restavraciji Iskra (ob 11. uri). Zbor vodi predsednica DS Peneš Vida. Poročanje zagotovi direktor Pičulin Oto.

O predlogu za pripojitev VEGE in predlogih samoupravnih sporazumov se glasuje v javnim glasovanjem.

Direktorji morajo zagotoviti poročevalce za obrazložitev posameznih točk dnevnega reda.

Obrazložitve k posameznim točkam dnevnega reda bodo objavljene v glasilu Iskra dne 22. XI. 1973 kot posebna priloga.

Po uvodnih obrazložitvah bodo udeleženci lahko postavljali vprašanja in dajali pripombe in predloge k osnutkom predlaganih dokumentov.

Za pravilno organizacijo in udeležbo na zboru so odgovorni direktorji, šefi in vodstveni delavci TOZD.

PREDSEDNIK DS PODJETJA
Henrik PETERNELJ

Predlog plana delitve osebnih dohodkov za leto 1974

V okviru predvidenega povečanja proizvodnega plana za leto 1974 je izdelan predlog delitve osebnih dohodkov. V predlogu je upoštevano povečanje števila zaposlenih od 6.345 oseb po stanju 1. 10. 1973 na povprečno 7.000 oseb v letu 1974 ali za 10,3 %.

Pri izdelavi predloga delitve osebnih dohodkov pa smo upoštevali naslednja izhodišča:

— nivo naših osebnih dohodkov prikazano s povprečnim mesečnim zaslužkom zaposlenega

— notranja delitvena razmerja zaslužkov posameznih kvalifikacijskih skupin in njihovo nagrajevanje

— povečanje življenjskih stroškov, ki stalno znižuje realni zaslužek in ogroža eksistenčni minimum delavcev z najnižimi osebnimi dohodki

1. Nivo naših osebnih dohodkov je razviden iz naslednjega primera:

Organizacija	Povprečni OD netto mesečno (september 1973)
SFRJ	2.004
SR Slovenija	2.237
Občina Kranj	2.341
Iskra Elektromechanika	2.027
Elektrovina Maribor	2.022
TAM Maribor	2.129
Sava Kranj	2.430
Tekstilindus Kranj	2.075

Iz navedenih podatkov je razvidno zastojanje osebnih dohodkov, kar je posebno občutljivo v sredini, kjer živimo, t. j. v občini Kranj, kjer smo po nivoju na predzadnjem mestu v okviru industrije. Po navedenem sledi, da moramo nivo osebnih dohodkov povečati, da omilimo padeč realnih zaslužkov in zainteresiramo ljudi za delo v naši delovni organizaciji, ki jih še kako potrebujemo za izpolnitev predvidenih proizvodnih načrtov.

Na osnovi teh izhodišč predlagamo porast povprečnega mesečnega neto osebnega dohodka na zaposlenega od 2.100,- ND v letu 1973 na 2.543,- ND za leto 1974. Pri tem naj bi se obračunske osnove povečale v povprečju za 10 %, za nadaljnjih 10 % pa naj bi se v povprečju povečali osebni dohodki po sistemu osebne ocene, ki v spremenjeni obliki omogoča tak porast. V kolikor bodo navedena stališča sprejeta, bodo osebni dohodki zaposlenih porastli v povprečju za 20 %.

Planirani sklad bruto osebnih dohodkov bi se pri povečani delovni sili, povečanem osebnem dohodku in pri povečanih prispevkih dvignil iz 220 milijonov novih dinarjev v letu 1973 na 319,7 milij. v letu 1974.

2. Notranja delitvena razmerja se spreminjajo v korist variabilnega dela osebnih dohodkov. Dosedanja razmerja 80 % za obračunske osnove in 20 % za osebno oceno, spreminjamo v 70 % za obračunske osnove in 30 % za osebno oceno. S to spremembo dajemo večji poudarek temeljnemu organizacijam združenega dela, ki naj s svojimi samoupravnimi organi ugotavljajo in nagrajujejo večji učinek delavca, po merilih, ki so sistemsko določena za celotno delovno organizacijo.

2. 1. Obračunske postavke povečujemo za delavce po času za 9,8 % in delavce po normi za 10,2 %, skupno za 10 %. Pri določanju višine obračunskih postavk za delavce plačane po času, prebitem pri delu, smo progresivno obračunskih postavk, ki je imela pri nižjih razredih manjšo stopnjo rasti, zaradi povečanja OD najnižim razredom v juliju 1973, popravili tako, da deluje stimulatивно. Zaradi povezanosti med razredi (4., 6. in 7. razred nima izvrševalcev) delovnih mest predlagamo:

(Nadaljevanje na 7. strani)

Predlog plana delitve osebnih dohodkov za leto 1974

(Nadaljevanje s 6. strani)

— ukinitvev 3., 4. in 5. razreda. Delovno mesto »kurir« prevednotimo iz 3. v 6. razred in delovno mesto »delavec« iz 5. v 7. razred.

— ukinitvev 39. in 40. razreda, ki ju po sistemu analitične ocene delovnih mest ni možno vrednotiti.

Po navedenih spremembah bi ohranili še 33 razredov obračunskih postavk za delavce po času.

Obračunske postavke za delavce po normi so izračunane v progresiji podobni geometrični, s tem da je rast med skupami dela posameznih kvalifikacij zvezna.

S tem je odpravljena do sedaj vodena samostojna progresija za vsako kvalifikacijo posebej.

Obračunske postavke izkazujejo večje povečanje pri spodnjih kategorijah delavcev.

2. 2 Osebo oceno delavcev po normi in času spreminjamo v njenem II. delu — oceni uspešnosti delavca. Dosedanja ocena se je gibala od -10 (pri negativni oceni) do +10 (pri pozitivni oceni) vseh pet kriterijev. Po novem sicer 5 kriterijev ostane nespremenjenih, povečajo pa se pozitivne ocene do +20, tako da se ocena giblje od -10 % do +20 %.

Tabela za zmanjšanje OD vsled neustreznosti izobrazbe in prakse ostane za delavce, ki so plačani po času, nespremenjena. Limit povprečne ocene se poveča od dosedanjih +2 % na +12 % v letu 1974 in velja tako za delavce po času kot za delavce po normi.

2. 3 Podatki za pogoje dela so bili s 1. julijem 1973 vključeni v določili samoupravnega sporazuma in se po svoji višini v letu 1974 ne menjajo.

2. 4 Dodatki za službena leta in osebno kvalifikacijo se povečujejo v enakem razmerju kot obračunske osnove.

2. 5 Osebnih dohodkov pripravnikov, nagrade vajencev in praktikantov, se povečujejo v skladu s povečanjem obračunskih osnov.

2. 6 Dodatek za dežurstvo se povečuje v enakem razmerju kot obračunske osnove in znaša

a) za dežurne TOZD 30,- ND neto, b) za dežurne podjetja 60,- ND neto.

2. 7 Nagrade

Dosedanja določila pravilnika o delitvi OD ločijo samo dve vrsti nagrad, in sicer:

— nagrade starostno in invalidsko upokojenim

— jubilejne nagrade

Z novelo samoupravnega sporazuma nam je omogočeno tudi določiti način in višino nagrad za izredne dosežke in izboljšave na področju dejavnosti podjetja. Praksa kaže, da za vrsto primerov izrednih strokovnih in delovnih sposobnosti, izboljšav, ukrepov, kjer finančni rezultat ni izračunljiv, delavcev za njihovo prizadevanost nismo mogli nagraditi. Zato predlagamo uvedbo

— občasne nagrade, ki se daje delavcem za izredne dosežke na področju dejavnosti podjetja. Višina nagrade znaša od 20 % do 50 %, eno- do največ trimesečnega osebnega dohodka nagradjenca. O dodelitvi nagrad odloča delavski svet TOZD. Za dodelitev nagrad je letno določeno 1 % sredstev za OD TOZD.

2. 8 Jubilejne nagrade so bile določene v letu 1970 v višini 2.000,- za 20-letno delovno dobo in 2.500,- za 25-letno delovno dobo v ISKRI. Ker so v tem času osebni dohodki porasli, niso pa istočasno bile valorizirane nagrade, predlagamo za leto 1974 sledeče višine:

— za 20-letno zavarovalno dobo v ISKRI 2.500,- ND

— za 25-letno zavarovalno dobo v ISKRI 3.000,- ND

2. 9 Faktor deficitarnosti, ki je bil uveden zaradi pomanjkanja delovne sile na nekaterih zahtevnejših delovnih mestih, bi v bodoče uvedli tudi na delovnih mestih, kjer je zaradi posebnih pogojev in večinskega dela obično pomanjkanje predvsem moške delovne sile. Zato predlagamo, da se faktor deficitarnosti v višini 1.050 na zaslužek delavca uvede:

— za delavce, ki delajo po normi v obratu SPD — v oddelku duroplasti in termoplasti

— za delavce na zunanem transportu

ANALITIČNA OCENA DELOVNIH MEST

2. 10 Razširitev vrednosti delovnih mest Vse kaže, da je dosedanj interval VŠ delovnih mest preozek, ker obsega le 28. in 29. razred obračunskih postavk. Glede na to predlagamo, da se razreši vrednost delovnih mest z zahtevano izobrazbo I. stopnje (višje šole) tako, da se navedena delovna mesta v spodnjem delu prekrivajo s srednjestrokovnimi delovnimi mesti (26. in 27. razred) in v zgornjem delu z visokostrokovnimi delovnimi mesti (30. in 31. razred).

Delovna mesta navedene izobrazbene stopnje se bodo z vrednostjo 26. razreda odpirala delavcem s šolsko izobrazbo I. stopnje (višje šole) po končani pripravniški dobi.

Spremembe vrednosti delovnih mest VŠ izobrazbene stopnje v 30. in 31. razred se izvršijo v skladu z določili 21. in 26. čl. pravilnika o sistematizaciji delovnih mest.

Navedene spremembe in dopolnitve pravilnika o delitvi OD skupno s tistimi, ki smo jih tekom leta 1973 že sprejeli (popravki najnižjih OD, dodatke na pogoje dela, povečanje limita za delo po normi, nagrajevanje delavcev po normi v Orodjarni, spremembe pravilnika o dodatku za priučevanje), predstavljajo temeljne osnove za delitve OD v letu 1974.

Delavci bodo navedene spremembe in dopolnitve sprejemali na zborih delovnih ljudi, veljale pa bodo v posameznih TOZD tedaj, ko jih podpisajo dve tretjini zaposlenih.

Sistematična borba proti alkoholu

V okviru funkcionalnega izobraževanja vodilnih in vodstvenih delavcev tovarne Iskra Elektromehanika Kranj, je kadrovsko področje 18. 10. 1973 organiziralo predavanje o sodobnih pogledih na zdravljenje in rehabilitacijo alkoholikov ter preprečevanje alkoholizma v delovni organizaciji, ki ga je vodil dr. Janez Rugelj, predstojnik Centra za preprečevanje in zdravljenje alkoholizma Škofljica.

Poleg vodilnih in vodstvenih delavcev tovarne so bili na predavanju prisotni tudi predstavniki Zveze zdravljenih alkoholikov za Gorenjsko in predstavniki vseh treh kranjskih klubov zdravljenih alkoholikov. Udeležba je bila zelo dobra, saj je bilo navzočih skoraj 500 slušateljev.

V uvodnih besedah je terapevt skupin zdravljenih alkoholikov Elektromehanike Kranj, Peter Starc nakazal problematiko alkoholizma v tej tovarni. Povedal je, da je danes alkoholizem postal v svetu velik problem socialne medicine, saj zavzema po številu obolelih že tretje mesto, takoj za boleznimi srca in ožilja ter malignimi tumorjem. Uživanje alkohola je povezano z običaji in navadami vsakdanjega življenja. Ker v tovarni, kjer je zaposleno prek 6000 ljudi, problem alkoholizma ni majhen, se je v Elektromehaniki pristopilo k organiziranemu in sistematičnemu delu.

Na pobudo oddelka za družbene zadeve in s soglasjem uprave tovarne je bil 11. 1. 1973 ustanovljen sestane skupine zdravljenih alkoholikov v kranjski tovarni. Ob ustanovitvi je bilo 12 alkoholikov članov skupine: 4 so bili zdravljeni alkoholiki, ki so se zdravili hospitalno, ostali pa so se pričeli zdraviti ambulantno v Kranju. Skupina je bila ustanovljena z nemalo optimizma in volje do uspeha, čeprav nekateri strokovnjaki, ki se ukvarjajo z zdravljenjem alkoholikov, kot tudi ostali, niso kazali preveč zaupanja. Prvič zaradi tega, ker v terapevtski skupini ni bilo zagotovljeno sodelovanje zdravnika, drugič pa zato, ker še danes velja predsodek, da je alkoholik neozdravljiv. Z uspešnim delom je bilo dokazano, da se s trdnjo voljo da marsikaj narediti. Skupina je štela vedno več članov. Prostor, kjer se je le-ta shajala je postal prejemahen, saj se je dogodilo, da je bilo na sestanku tudi po 40 ljudi — alkoholikov in svojcev. Skupinsko delo je bilo zato oteženo, obravnava s posameznikom pa pomanjkljiva. Vse to je narekovalo, da so 5. 6. 1973 ustanovili drugo skupino zdravljenih alkoholikov kranjske Iskre, v ka-

teri so pretežno alkoholiki, ki se vključujejo v zdravljenje. Prva skupina dela na principu kluba zdravljenih alkoholikov, čeprav se ne tako demokratično. Sedaj imajo okoli 30 članov alkoholikov, ki so že zdravljeni oz. se še zdravijo. Vse to je narekovalo, da se pripravlja ustanovitev kluba ZA (zdravljenih alkoholikov) Iskra, ki bo 22. 11. 1973, njen pokrovitelj pa bo glavni direktor Elektromehanike Jože Hujs.

V nadaljevanju je predaval dr. Janez Rugelj, ki so mu hvaležni mnogi zdravljeni alkoholiki, saj jim je s sodelavci v Škofljici pomagal do noga življenja. Dokazal je tudi, da zna prikazati probleme alkoholizma tako, da pritegne celoten auditorij. Že v začetku so mu prisotni spontano zaploskali, ko je uvodoma razlagal škodljivost narkomanij kot so: mamila, tabletomanija, alkoholizem, nikotinomanija, pitje kave itd. ter nato predlagal, da se kadilci vzdržijo kajenja v času predavanja, da bodo tudi sami občutili, kakšne so abstinenčne težave zaradi nikotina. V zanimivem nadaljevanju je dr. Rugelj med drugim dejal:

»Današnji tempo življenja je tak, da živimo v neki napetosti, počutimo se utesnjene, borimo se za boljši standard itd. Vse to povzroča, da se zatekamo v vsemogoče narkomanije, brez katerih si skoraj ne moremo predstavljati življenja. Ena izmed hušjih oblik narkomanij je vsekakor alkoholizem. V Sloveniji imamo 80.000 alkoholikov. Na račun proizvodnje in prodaje alkohola se ustvarjajo ogromni dohodki. Kakšna je druga plat, je vsem znano, vendar še nihče ni ničesar učinkovitega ukrenil. Ogromno je izgubljenih delovnih ur in dni na račun alkoholizma, saj je znano, da alkoholik veliko več boluje kot nealkoholik, prej izgubi delovno sposobnost in veliko prej umre. Računajmo, da alkoholik izgubi v življenju vsaj 10 delovnih let. To pomeni, da v Jugoslaviji v eni generaciji izgubimo zaradi alkoholizma okrog 9.000.000 delovnih let, če računamo, da imamo 900.000 alkoholikov. Če alkoholik med letom izgubi samo 2 delovna

meseca zaradi boleznih in drugih izostankov z dela, kakor tudi zaradi neuspehov v proizvodnji, gre v Jugoslaviji zaradi alkoholizma v izgubo na leto 1.800.000 delovnih mesecev.

Delovne organizacije imajo pravzaprav do alkoholikov kapitalistični mezdni odnos. Dokler dela in z njim ni posebnih problemov, mu opravičujejo neopravičene izostanke z dopusti in doprinsanjem. Če se alkoholizem ne zdravi, progresivno napreduje. Nihče, ki je odvisen od alkohola, si ne more sam pomagati, da bi prenehal piti, pa čeprav to nemalokrat obljubi predstavljenim in svojim najbližjim. Ko pride alkoholizem posameznika do take faze, da ne more več delati zaradi psihofizične nezdržljivosti, neopravičeni dnevi pa rastejo, da jih ni mogoče več tolerirati, ga delovna organizacija odpusti. Proces propadanja alkoholika običajno traja 20 let. Poraja se vprašanje, zakaj delovna organizacija, predpostavljena oz. celotna naša družba ne ukrene ničesar učinkovitega v tako dolgem obdobju opijanja alkoholika, ko pa vsi vemo, da je brez prave pomoči obsojen na propad. Žalostno ob tem pa je dejstvo, da ob alkoholiku propada tudi njegova družina, da je prizadeto njegovo bližnje kot tudi delovno okolje.

Diskusija, ki je sledila, je pokazala, da se navzoči zanimajo, kdaj lahko nekoga ocenimo za alkoholika in da je to težko posebno v začetni fazi opijanja. Ni pa težko oceniti za alkoholika nekoga, ki pije že 10 let in več, pa se tudi v teh primerih ne ukrene ničesar za pomoč alkoholiku. Definicija alkoholizma, ki jo je dala skupina izvedencev Svetovne zdravstvene organizacije, se glasi: »Za kroničnega alkoholika velja, kadar trajno in čez mero uživa alkoholne pijače in je odvisnost od alkohola

tolikšna, da ga privede do duševnih motenj ali okvar njegovega lastnega psihičnega in fizičnega zdravja, do težav v odnosih z drugimi in do škode v socialnem in ekonomskem pogledu. Med alkoholike se štejejo tudi že tisti, ki kažejo začetna znamenja motenj v tem smislu.

Nemalo je nadalje presenetila prisotne javno priznanje, sproščenost in odkritost zdravljenih alkoholikov, ki so v diskusiji popolnoma drugače kot v preteklosti ocenjevali svoj problem alkoholizma. Tudi predpostavljene sedanje zdravljenih alkoholikov so zelo dobro ocenili sodobno kompleksno zdravljenje proti alkoholizmu, ki ga izvaja Center Škofljica.

Od alkoholikov samih je odvisno, da s svojim delom in abstinenco pridobijo ponovno zaupanje nas vseh ter dokažejo, da je alkoholizem tudi ozdravljiv in da narodni rek »Pijanec se spreobrne, ko se v jama zvrne«, ne drži več. Razprava je pokazala, da je uprava Iskre Elektromehanike Kranj pristopila k reševanju te problematike s polno mero odgovornosti in razumevanja, kar je nedvomno prispevalo, da ima tovarna takšen uspeh pri delu z alkoholiki.

Velika večina je predavanje zapuščala zadovoljna. Nekateri pa je, če so bili samokritični, gotovo zapekla vest. Na delovnih mestih se je drugi dan veliko govorilo o predavanju.

Če ocenjujemo predavanje, lahko rečemo, da je zelo uspelo in da si jih v bodoče še želimo. Dr. Janez Rugelj nam je s svojim širokim znanjem in zavzetim predavanjem, ki je značilno za njegovo osebnost, vnesel nemir in vprašanje: ali smo kot človek, prijatelj, predpostavljeni oz. kot delovni tovariš pripravljeno pomagati alkoholiku-bolniku? P. R.

Razgovor o kadrih za zunanjo trgovino

(Nadaljevanje s 3. strani)

Govorite o posebnih znanjih — in mislite na tečaj za zunanjo trgovino, ki ga pripravlja Iskra

Commerce po pooblastilih PO in DS ZP Iskra?

Seveda — čeprav tečaj ni vse, marsikaj prinesejo šele izkušnje, uspehi in napake pri delu.

O programu tečaja ste že pisali, pa bi le rad opomnil na nekaj bistvenih stvari.

Predvsem se moramo varovati pred pretiranim vrednotenjem zunanjetrgovinske tehnologije. Gotovo: treba je poznati vse predpisane papirje, postopke in predpise — mnogo bistvenejše pa je dojeti poslovno miselnost zunanjetrgovinske dejavnosti. Zato smo v programu poleg obvezne vsebine za izpolnitev predpisanih pogojev za opravljanje zunanjetrgovinske dejavnosti vključili še izbor dodatnih ekonomskih znanj in spoznavanje Iskrine organizacije in poslovnega programa. Ne smemo namreč pozabiti, da iščemo nove sodelavce za zunanjo trgovino predvsem med inženirji in tehniki — pač zaradi vsebine Iskrinega poslovnega programa — in jim moramo nuditi ekonomska in poslovna znanja, ki si jih v svoji stroki niso nujno mogli pridobiti.

Preden končava razgovor z željo, da bi nabrali in izšolali za Iskrino zunanjo trgovino dovolj prepotrebni novih sodelavcev, samo še dve vprašanji: Kdaj lahko pričakujemo razpis in kdaj začetek tečaja?

Razpis bo objavljen v dveh tednih. Potem bomo do konca leta zbrali prijave, opravili v januarju izbor kandidatov in razgovore z organizacijami, kjer delajo, potem pa začeli tečaj v februarju ali najkasneje v začetku marca.

Jugoslavija o sebi

Jugoslavija je sicer majhna država, z majhnim narodnim in gospodarskim potencialom, toda s svojim političnim udejstvovanjem predstavlja v mednarodnih odnosih močno silo, priznano s strani razvitega in nerazvitega sveta.

Svet je začel Jugoslavijo spoštovati že med NOV, ko so se jugoslovanski narodi tako odločno postavili po robu agresivni fašistični in nacistični sili, se strnili v nezlomljivo moč ter zločinstvo, katero čutimo še danes in ji lahko zaupamo.

Po končani vojni se je razplamtela vihra za zeleno mizo. Svet se je razdelil v dva tabora. Med vzhodnim in zahodnim blokom je ostala skupina nevtralnih držav, med njimi tudi mlada Jugoslavija. Velešile so se v tistih dneh sodobne človekove zgodovine z vsemi grobimi in prefinjenimi instrumenti politike prizadevale za pripojitev nevtralnih držav. Vendar v teh težkih trenutkih je nova Jugoslavija, prekaljena v najtežji vojni za svoj obstoj, s tovarišem Titom na čelu dokazala, da je tudi z orožjem pripravljena braniti svojo nevtralnost.

Z nenehnim prizadevanjem za miroljubne rešitve spornih vprašanj v svetovnem dogajanju si je Jugoslavija pridobila neizpodbiten ugled, s katerim vstopa v prizorišče dogodkov, ki kreirajo sodobno zgodovino sveta. Njen nastop in vloga sta v današnjem svetu nepogrešljivi dejavniki v reševanju kateregakoli konflikta. Pri tem se delovanje naše politike ne omejuje le na reševanje specifičnih dogajanj v omejenem prostoru, temveč se s polno politično močjo vključuje v borbo vseh narodov, ki s svojo politično usmeritvijo težijo h gospodarski in politični neodvisnosti.

Danes Jugoslavija nstopa v mednarodnem prizorišču z izdelanim programom, katerega osnovne smernice so: miroljubno sožitje med narodi, nevtrščnost, boj proti kolonializmu in imperializmu, nevmešavanje v notranje zadeve ter gospodarska in politična neodvisnost.

Ne smemo pozabiti, da je eden izmed najpomembnejših tvorcev take politike predsednik SFRJ Josip Broz Tito. Njegova vloga je nedeljivo povezana z borbo vseh narodov, ki se zavzemajo za miroljubno reševanje vseh spornih vprašanj, hkrati pa je njegovo politično delovanje v bližnji preteklosti in sedanjosti baza za skupni nastop vseh malih narodov ter uresničitev ciljev njihove skupne politike.

Žetev političnega udejstvovanja socialistične Jugoslavije je neprecenljive vrednosti za nadaljnji razvoj malih držav ter njihove vloge in pomena v svetovnem dogajanju. Te vloge danes še ne moremo realno ocenjevati, zagotovo pa bodo njeni odmevi in rezultati zabeleženi v zgodovini bližnje prihodnosti.

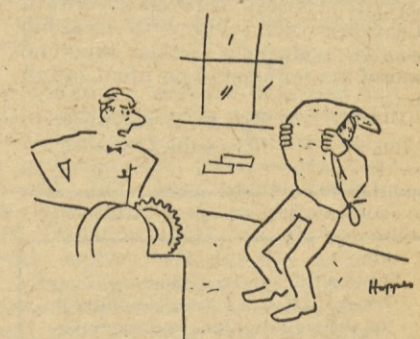
Jugoslavija ima na mednarodnem političnem trgu veliko veljavo, vendar pa njeno udejstvovanje v zunanji politiki ne bi bilo tako popolno, če ne bi bil izpolnjen osnovni pogoj — to je notranja trdnost. Izgradnja naše notranje politike je bila uzakonjena 29. novembra 1943, na 2. zasedanju AVNOJ. Tedaj so bile uzakonjene prve stalnice naše notranje ureditve: vodilna vloga delavskega razreda, idejno usmerjanje ZKJ, samostojnost, samoupravljanje in socialistična demokracija. Danes je v vsakem človeku, ki razumno gleda na preteklo, sedanje in prihodnje obdobje, globoko zasidrana zavest o pravilnosti in vrednosti take družbene ureditve.

Pot graditve notranje ureditve ni bila vedno lahka in pozna tudi težke trenutke. Mnogo je bilo težav objektivne in subjektivne narave, toda ob idejnem vodstvu ZKJ so jih naši delovni narodi kljub razlikam v zgodovinskem razvoju, jeziku, mišljenju in navadah znali premostiti. Moč za reševanje težav pa izhaja iz revolucije, ki je včasih pomenila borbo za samostojnost in suverenost, danes pa pomeni boj za boljšo usodo delavca. Bila so obdobja, ko je bilo kazno, da revolucija izgublja učinkovitost — da je v defenzivi. Toda ker je osnovna sila revolucije v moči ljudske energije, ki je ob pravilni idejni usmeritvi neuničljiva, so sledila nova obdobja, izrazito revolucionarnega značaja.

V težkih obdobjih našega razvoja so se oglašali mnogi kritiki, ki so trdili, da gre naša notranja ureditev po poti zraščanja ZKJ in oblasti. Takšno zraščanje oblasti in partije bi bilo za naše narode resnično lahko usodno, če bi bil smoter ZKJ koncentracija oblasti v njenih rokah. Toda Engels je izrazil naslednjo misel: »Dokler proletariat še potrebuje državo, je ne potrebuje zaradi svobode, temveč zato, da zatira svoje nasprotnike.«

Tako se je v Jugoslaviji izkazalo, da je ZKJ uspela obračunati s pobudniki birokratizma in tehokratizma ter, da je s svojim delovanjem docela opravičila vero in zaupanje delovnih ljudi. Komunisti so tako s svojim zgledom glede objektivnosti, delavnosti in poštenosti dosegli svoj cilj — mobilizirati delavno bazo. Zato je danes v delovnih ljudeh vsidrana skupna samoupravna socialistična zavest, ki je porok in hkrati edina alternativa nadaljnega razvoja naše samoupravne demokracije. Ob tem se je delavski razred v scenariju ZKJ izkazal tudi kot odlični protagonist socialnih preobrazb, ki zagotavljajo boljše prihodnosti mladih generacij.

Tudi sami moramo z vsem ravnanjem utrditi zavest, da je Jugoslavija dežela, v kateri je vredno delati in zanjo živeti, kakor je v času revolucije bilo zanjo vredno dati življenje. Da pa se bodo napovedi o srečnejši perspektivi uresničile, si mora navdušene, temperament in svežina mladih podati roko z izkušnjami in presojo starejših. Ob izvrševanju tega dejstva in ob zaupanju v delo ter vodilno vlogo ZKJ v naši družbeni usmeritvi pa se znova in znova pričujmo, da so razvojne perspektive samoupravnega socialističnega sistema na poti resničnega napredka celotne naše družbe. -Z-

"Janez, moral boš premagati strah pred strojem, če boš hotel na njem delati."

